

ASHA ARCHIVES
2448
RUE DE LA PAIX

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

~~विष्णु विष्णु विष्णु~~

॥ पुनरेपिशिरसावि क्षु चैल्लोकाधिपति युम् ॥ ना नाशास्त्रोद्धृतं वक्षराजनि त्रीमसुधय

॥ १ ॥ अर्थः ॥ त्रैलोक्य का अधिपतिः श्रीविष्णुकनः नमस्कारगति चानकश्रुतिभरते नाशास्त्रवार्तिरिदं क
न राजनिदि आजागच्छन् ॥ १ ॥ अधितैवमिदं शास्त्रः नेशास्त्रेति तत्त्वः ॥ धर्मोपदेशविनयः कार्याकार्यशुभाशुभम् ॥

२ ॥ यो चासाकशास्त्रपाहि मन्त्रः मनुष्येनः यो धर्मो यो अर्थः योगर्तु यो नगर्तु यो कीटो या कामः भविता न्तः अकोकन
उपदेशादिना कोशा मर्थ होला ॥ २ ॥ तदहं संप्रवक्ष्यामिः नशा नोहित कोमेया ॥ येन प्रज्ञा प्रवर्द्धं येनोतेवहिः हितदमे
यो ॥ ३ ॥ मनुष्ये काहित काने मित्रे कन चानकश्रुतिनेः शास्त्रागदो भया जस्म मनुष्येनः यो शास्त्रवृत्ता विचारगले

तस्मनुष्ये कन आसाले यो सहे यो शास्त्रे वेपो सन्नाहन् ॥ ३ ॥ मूलमुत्र प्रवक्ष्यामिः चानके ननु भर्तु धनं ॥ दे नीवसावसावे
शा सर्वज्ञत्वहि जायेते ॥ ४ ॥ मुखमिष्टेय पदस्त्रिणाः दुष्टास्त्री भर्तु नव ॥ क्षोवता संप्रयोगशा पोरितो ये वमिदति ॥

५ ॥ चानकश्रुतिभरतेः आका पुत्रकनः कहेडा भया हेयुवमुनः यो शास्त्रपद्या ॥ पादः संवेन्यायी नीतः धर्मः अर्थः स
वे जा न्याहं हृ ॥ ६ ॥ गुरिा भीषकः परिगते सह शकथा ॥ कालिभी सह संमित्रं कुर्वानो नो विवमिदति ॥ ६ ॥

सूक्तकन उपदेशादि पाकोः दुष्टास्त्री नार्द्र गहनदि यकोः शत्रु सितप्रिति गम्याको वर्थुं छेन् ॥ यथा यथा पादि ॥ १ ॥

गुरु

॥ १ ॥

यसो गम्या पीछः ज्ञानिपरिहित भयापनि नासिंह ॥ ४ ॥ गणिक सांछा संगु गुरु पणित कथावातजर्नु कुलदत्त
 सितमिचला ५३ येति गम्या पीछः त्या मनुष्य के ल्हे पनि नासिंह नः ॥ ६ ॥ उन्मता नां भुजङ्गा गां मन्त्रे पां नाच दंति
 ना ॥ श्री नां राज कुल नां चः विदुस्वा संति गुता युय ॥ ७ ॥ बहुला सितः सपे सितः हाति सितः राज कुल सितः
 विश्वास गम्या आ युय इह ॥ ८ ॥ वैरि नां सह विश्वासः यो नां कारु मे क्षेती ॥ सह क्षपा ग्रे दुस्य तमुः प्रतिन पतिवुद्र
 ते ॥ ९ ॥ वैरि सङ्ग जो मनुष्यः विश्वास गच्छेत् त्या मनुष्ये रुष को दु प्या मा नी डायी रुष वाट घम्या जला होता ॥ १० ॥
 धन धान्ये प्रयोगे यु विश्वास गृह्णे युच ॥ आहारे व्यवहारे यु त्यक्त लज्जा सदा भवेत् ॥ ११ ॥ धन कता पुदा मा देव
 हार गडी हति ॥ चार्थी क माल ज्ञान मानु ॥ १२ ॥ न गुण ह सिमा ताः न गुरु सह सिपिता ॥ एस्तो रति मा हं धार
 शंसा रं दीर दु सार ॥ १३ ॥ गुरु जतिकोः आमा पति के नरुः गुरु जतिको वा वु पनि के न के न भन्या आमा वा तु ले ज न मा
 न दिन्नु र गुरु लेताः अघोर संशार ता रि दी न्नु रः त अर्थ गुरु थु लो छः ॥ १४ ॥ माता गंङ्गा समोति र्थः पिता पुष्कर मेव न
 ॥ गुरु के दार समोति र्थः माता गंङ्गा पुन पुन ॥ १५ ॥ आमा भन्या गंगा ति र्थ जला हुरुः पिता भन्या को पुष्कर ति
 जला होताः गुरु भन्या को के दार ति र्थ जला हुरुः आमा लाईः वां वा गंगा तु ल्ये भनि मानु पर्छ ॥ १६ ॥ विद्वारु पं
 कुरु पानां क्षेम मारु पंत पश्वी सां ॥

वु:चा
॥२॥

कोकिलाभाश्वरः रूपं नारी रूपं युतिवर्ता ॥१२॥ कुरूपकोरूपविज्राहो तपसिकोरूपक्षेमाहो कोकिलरूपश्वरहो ॥
श्रीकोरूपप्रतिवृताहो ॥१२॥ नचविजासमोवधुः नचव्याधिसमोरिपुः नचापत्नेसमरुहो नचदेवत्परांवरं ॥१३॥
विजाजतिकोः भाईः ईष्टमित्रः अरुह्येनः क्षोराजतिकोपियारो अरुह्येनः देवजतिकोवलियो अरुह्येनः ॥१३॥
विद्याप्रभासिनोमित्रः भार्यामित्रं गृह्णेद्युच ॥ जातुरस्योयधमित्रः धर्ममित्रं परतच ॥१४॥ परदेशकोमित्रवि
आहो धरकोमित्रस्वाहो रोगीकोमित्र औषधिहो परदेशकोमित्रधर्महो ॥१४॥ दुराधितावियंविद्या अजिगी
भोजनं वियं ॥ हयं ग्वसिदीरुस्पे हृद्रस्पेतहनीवियं ॥१५॥ अभ्यासकोप्रापिष्टपत्याकोविद्यायशोनासिंछ
नपविद्यायाकोअनपीनवियहुंछः कंगालकोदाज्युभाईवियहुंछः हृद्रकोतरुशीस्वाहिवियहुंछ ॥१५॥
अनाभ्यासेहतांविद्याः नितेहासेहतास्त्रीया ॥ कुर्वर्यानंहर्तक्षेत्रे भृत्येदोषेहानृप ॥१६॥ अभ्यासकोप्रापिष्ट
पत्याकोविद्यानासिंछ सदेहास्यापिष्टः स्वासिनासिंछ विजघातियापत्यायेतिनासिंछ यंत्रीघटि यापत्या
जागांसिंछः ॥१६॥ यस्येपुत्रोतविद्वांसो नपुत्रो नचयारिडतः ॥ अधकार्लकुर्त्त तस्येनष्टचद्रुवसर्वरि ॥१७॥
अस्कोक्षोराजानी नशिडत भयेन अरोपनी भयेन बुद्धिवंत परियेन तस्कोकुलः अध्यारोहः चद्रुमानभयाको रा
त्रिजलोहो ॥१७॥

शुभ
राम
॥२॥

सर्वरिदिच्छ। पक श्वरुः प्रभातेरविदिपक ॥ १८ ॥ त्रैलोक्ये दिपक को धर्मः सुपुत्र कुलदिपक ॥ १९ ॥ रात्री को दि-
 पः चन्द्रमा होः दिन को दिप श्रीसूर्य होः त्रैलोक्ये दिपः धर्म होः कुल को दिप सुपुत्र हो ॥ १९ ॥ जने ता चो पने
 ताचः मनुविश्राप्रयच्छति ॥ अन्नदाता भयंदा पञ्चैते पितरस्मृता ॥ १९ ॥ आफू जन्माउन्मावावा विष्णो
 ब्रह्मा उन्मा अन्नघानदिन्या भयवाटरक्ष्या गर्मा एति पाचवावुहुन् ॥ १९ ॥ गुरु पत्नी राज पत्नी मित्र प-
 त्नी तथैव च ॥ पत्नी माता स्वमाता च पंचैते भारस्मृता ॥ २० ॥ गुरु कास्त्री राजा कास्त्री मीत्र कास्त्री
 स्त्री स्निहि आमा आफू जन्मान्या आमा थोति पाच आमा हुन् ॥ २० ॥ लालयत्त पंचवर्षा दसवर्षा नि-
 तादयेत् ॥ नतु लालयेत् ॥ संप्राप्ते दसवर्षे पुत्रमित्रसमाचरेत् ॥ २१ ॥ पाचवर्षसम्म ह्येरा कनलाल-
 नागर्तुः दसवर्षसंभ्रमासनागर्तुः सोढुवर्षको भयापदि ह्येरा कनमित्रे हेमा नुपदि ॥ २१ ॥ ला-
 लनां ह्रुवो दोषा स्नादतां दोहवो गुणा ॥ तस्मात् पुत्रे च शिष्ये च तादयेत् नतु लालयेत् ॥ २२ ॥ ह्येरा कनः मित्रक-
 नः आफूरा सुसः संगयेत् नदिद्याः वहते वै गुणं ह्येरा सासना गम्यावहुते गुणं पदः तस्यार्थं ह्येरा कनः तादे नग-

गुणपदं न ॥ २२ ॥

वु: वा

॥ ३ ॥

रुच्या भ्यासौ: यदि स्यातां: पुत्र्या किं प्रयोजनम् ॥ तावु भौ: दि स्यातां: पुत्र्या किं प्रयोजनम् ॥ २३ ॥ जस्मनु खे को रुचियनि: अ
 भ्यासयनि छत: पुत्रा को का प्रयोजनम् ॥ जस्मनु खे को रुचियणी: अभ्यासयनि छे नत: पुत्रा को प्रयोजनम् ॥ २३ ॥
 पुत्रास्तु विविधेशास्त्रै: निधो ज्ञासततं बुधै: ॥ नित्रि जावु द्वि सपन्ना: भवन्ती वलु पुजिता ॥ २४ ॥ ज्ञानि मनु खे को छे रा कन
 शास्त्र पहाउनु: शास्त्र जान्या पाछे: बुद्धि वंत हुंछु: सर्वे लोक ले मां न्या गछुं ॥ २४ ॥ पठ पुत्र कि मालस्य: मपथो भारवाहक
 ॥ पथ युधिने सज्ज नो जिते राजा: पठ पुत्र दिने दिने ॥ २५ ॥ चानक मृषिले: आक्रा पुत्र कन भन्दा भया: छे पुत्र हो शास्त्र पहा
 शास्त्र पहा पाछे: लोक ले राजा ले: सर्वे ले मां न्या गछुं ॥ नप भारि वो कनु पर्ला हलो जोतनु पर्ला ॥ २५ ॥ नर स्या भर्तृ रूपं
 रूपं भर्ता गुणं ॥ गुणं स्या भर्ता ॥ ज्ञातां: ज्ञातां स्या भर्ता ॥ क्षमां: क्षमां स्या भर्ता ॥ गुणो की यता जल: कि मातो पि प्रियोजनम् ॥ वि की याने
 तगर था वि: गार्व छि रिवि जिता: ॥ २६ ॥ भला मनु खे ले गुण सि काउनु: अले नहुनु गुण हन्या मनु खे ले: गहना लाया पनी स्व
 मा भा हुं दे रा: के न भन्या बुद्धि गाई लाई ॥ घाठा लाई दिया पनी मोल पाउं देन ॥ २६ ॥ नर स्या भर्ता: रूपं: रूपं स्या भर्ता
 गुणं: गुणं स्या भर्ता ॥ ज्ञातां स्या भर्ता ॥ क्षमां: क्षमां स्या भर्ता ॥ २७ ॥ मनु खे को गहना रूप हो: रूप को गहना ॥ गुण को गहना ॥ ज्ञाता को
 ज्ञाता को गहना ॥ क्षमा को गहना ॥ २७ ॥ गुण यच्छु: सिमा रूपं: सिलें यच्छु सिमा कुलं ॥ सीद्धि पृच्छु सिमा विद्या: भोगे यच्छु
 सिमा धनं ॥ २८ ॥ रूप छु क्या भनिको सो दै न: सो आछु क्या भनिको हि स्व दै न: विद्या पछा को छु भनिको हि स्व दै न: भोगे यच्छु
 दै न: सिद्धि छु क्या भनिको स्व दै न: धन छु क्या भनिको हि स्व दै न: वापु पीवु गच्छु क्या

भनिको स्व दै न ॥ २८ ॥

॥ ३ ॥

जन्मकोजेठोजठोनभन्नुः गुराकोजेठोजथोभन्नुः कस्वभन्ना. दुदडहिमाकोवेउजसोहोः ॥४०॥ किंकुलेनवे
सालेन. गुरावान् पुजेन ॥ धनुर्वदविश्रुधोपि. निर्गुनकिंकीयेति ॥४१॥ गुराज्ञान. नहुन्मा मनुष्येकनव
डाकुलमाजन्मभयापनि. निर्गुनीकोकेहीप्रयोजेनजनछेन. व्यर्थहो ॥ धनुर्वशराजाकोकुमाजन्मभयापनि
निर्गुनीकोकेहीप्रयोजनछेन ॥४२॥ किंकुलेविसालेन. विद्याहिरास्तुयेनर. ॥ अकुलिमो. पिविद्वोसो. देवतेरपि
पूजेते ॥४३॥ कुलवंमात्रलेकाप्रयोनहुन्छ. विद्यानभयात. अकुलिभयापनि. देवताहेगीरमान्दछन् ॥४४॥
नावार्थोभवेविद्या. यावत्पारंनछेति ॥ इतिनेचगतेपारे. नैकायाकिंप्रयोजन ॥४५॥ विद्वार. समुन्दकोनाम
यकेहो. समुन्दुत. तीरिज्यात्. नामचाहिन्छ. समुन्दुतयाथिछि. नाउका. काप्रयोजनहुन्छ ॥४६॥ गुनासर्वत्र
पूजेते. यतिवंस्वगीरथकं ॥ वासुदेवनमस्तेति. वसुदेवनत्यजना ॥४७॥ समस्तथानमागुराछर. पूजागर्ह
न्. बाबुछोरालेहुंदैन. कसोभन्ना. **थीकभको** सर्वेपूजागर्हन्. बाबुवसुदेवकनपूजाकनकोहिजेदैन ॥४८॥
॥ गुराकुवंत्रे. दुरत्वं. दुरपिसतांसतां ॥ केतकिजंस्वमाधायो. सथंग. स्वयत्पदा ॥४९॥ गुरामनुष्यठाकाव
स्यापनि. सज्जनमनुष्यहरताहि पुग्दछन्. केतकिपुत्रकोवासनापाईकन. भमगरुमापुण्णोहेसज्जहरुता
हीपुग्दछन् ॥५०॥

पद्याको

तु चा

॥ ५ ॥

विज्ञातं च नृपत्वं नहि त्वेव यरा कर्म ॥ स्वदेस्यपुजितो राजा विद्यासर्वत्र पूज्यते ॥ ४६ ॥ राजारविष्मारवशः
 वापराक्रमहुंदैन केन भन्या राजा कनताः आक्रादेसमान्या गर्हन् विद्याहुन्या कनताः चौरैर्युतमान्या गर्ह
 न् तस्कारन विद्याधुलो हो ॥ ४६ ॥ येकेनापि सुपुत्रेण विद्यायुक्तेन साधुना कलयुक्तेन मिहि न चन्द्रे
 वप्रकाशयेत् ॥ ४७ ॥ सुपुत्रविद्यावतः साधुरेखाः पुरुषमिहः एकैलेपनि चन्द्रमाले शर्वी प्रकासगयाई
 कुलको प्रकाशयेत् ॥ ४८ ॥ विद्यायोभाजनं कश्चिद्व्यस्य भाजने ॥ ४९ ॥ योभाजनं कश्चिद्व्यस्य भाजने
 नोभयभाजणे ॥ ४८ ॥ कोहिमनुषे विद्याभादा गर्हन् कोमनुषे धनकोभाडा गर्हन् कोमनुषे द्वीवैथो
 ककाभाडा गर्हन् कोहिमनुषे दुवैथोककाभाडा गर्हन् ॥ ४८ ॥ नमति कलिनो वृक्षः नमति गुनोजना ॥
 श्रवककाष्ठचमुरैव भिजेत्येन चमुरते ॥ ४९ ॥ फलफल्पाका वृक्षेन मृतं हुं हः सज्जनपतिनमृतं हुं हः
 सुक्याकोकाठरः सूरिवरो वरहः वरुभाचदहन् तमृतं हुं दैनं ॥ ४९ ॥ नहि कर्म चत्वारि संध्याकाले
 प्रयोजयेत् ॥ आहारो मेथु शान्तिन्द्रा तथा स्वायमेव ॥ ५० ॥ यतिचारथो कसं ध्याकालं गनुं दैनं
 क्यानभन्याः आहारः स्त्रीसंभोगनिद्रा पाठगर्भ एतिथो ककार्त्तु ॥ ५० ॥ आहारो मेथुनीन्द्रा शान्तिन्द्रा

राजायेत्येवाधिगर्भा कूरञ्च जायते

ग रु
॥ ५ ॥

॥ अलक्षिः कश्चसर्वायाः सपाठादायुषक्षेय ॥ ५१ ॥ संधाकातमावायारोगिहंछः स्त्रीसभोगत्या कु
 पुत्रजन्महंछः निद्रागत्याधनः नासहंछः पाठगत्या आयुघट्टहंछ ॥ ५१ ॥ वेदवेदांगतत्वंज्ञो जपहो
 मपरायेन ॥ आसिरवादपरोनित्यः मेघराजपुरोहित ॥ ५२ ॥ वेदतत्त्वज्ञान्याः जपहोमक्रियान्या
 आशिवाडदिदेरहंन्याः एस्ताकनराजालेपुरोहिततुत्याहु ॥ ५२ ॥ शज्ञेतिगदोमहिपालः शुद्धकर्तविव
 र्जित ॥ विदुरेचः पौराणीः समदुःखः शसुख ॥ ५३ ॥ शान्तिकोमलः यथ्वीकोपालनागन्याः सानुका
 मनगन्याः आपत्पस्यामात्यागगन्याः सुखदुःखवोरमांन्याः एस्ताकनराजातुत्याहु ॥ ५३ ॥ कुलसि
 लगुनोपेतः सत्यधर्मयशयशां ॥ प्रविशाः पेशलोदक्षो राजाधेक्ष्योविधियेत ॥ ५४ ॥ कुलशिलगुणोपेत
 धर्मात्मा सत्येवादि चतुरविचक्षेराः क्षेमावतः सर्वेसामर्थलेः युक्तभयाको यस्ताकनराजातुत्याहु ॥ ५४ ॥
 कुरव्यसनीललुब्धः सप्रगल्भः सनर्जव ॥ अनायव्ययकतारः नाधिप्रत्येनिजशोयेत् ॥ ५५ ॥ रिषाहाजुवाया
 लोभिअज्ञानिः नाहंकमाधर्चगन्याः एस्ताकनराजातुत्याहु ॥ ५५ ॥ सुलहर्दिहितधिरः सर्वरत्नपरि
 धेकः ॥ अविश्वायव्यववेवशायश्च धर्माध्वक्षोविधियेत ॥ ५६ ॥ केहिकार्जभयापनिः निदानगरिगन्या

व चा

॥ ६ ॥

धेयवत्त सवेरत्तकोपरिक्षागर्भाः वेवशाहसुचीरस्ताकनः विचारितुल्याडनु ॥ ५६ ॥ आयुर्वेद कृताभ्यासः स
देनः प्रियदर्शनः ॥ आर्यशीलगुरोपेतः एषवेद्ये विधियेते ॥ ५७ ॥ कालज्ञानवेदां त्रजां न्याः नाडिकोपरिक्षा
जान्याः सवेसीतमिलन्याः एस्ताकनवेद्येतुल्याडनु ॥ ५८ ॥ अतयेवकुलिना नौः देयाकुर्वतिसंग्रहः ॥ आदिमं धी
वशोनयुः नमेषां स्पतिविक्रीयाः पितृपिताः महोदग्धैः शास्त्रज्ञो मिथ्यपाचकः ॥ अग्निश्चाकथिनश्चैव अपका
रप्रभूः सत्ये ॥ ५९ ॥ वावुवराज्पूदेधिः विचक्षेण शास्त्रजान्याः मिथोगरि यकाडन्याः एस्ताकनभान् स्यातुल्याडनु
॥ ६० ॥ सकृत्तुक्तगृहितार्थो रघुहस्तो जिताक्षरः ॥ सर्वशास्त्रकृता लोकिः यकलेखक उच्यते ॥ ६१ ॥ एकवेर
सुनीमान् अर्थबुद्ध्या चांडोलेयन्याः ॥ अक्षरशोलेयन्याः सवेद्याः शास्त्रजान्याः एस्ताकनछीरदारतुल्याडनु ॥ ६२ ॥
क्षुद्रिताकालतत्त्वज्ञो बलवान् प्रयोदर्शनां ॥ अप्रमादशडाधेक्ष्योः प्रतिहारस्तुच्यते ॥ ६३ ॥ कार्यकोऽप्युत्तुशारजा
न्याः बलियोः सवेसीतमिलन्याः विचक्षेण यस्ताकनछीरदारतुल्याडनु ॥ ६४ ॥ समष्टकृतशास्त्रज्ञो पण्डितश्च
जितधर्मः ॥ धेयवत्तः सवेसीतमिलन्याः विचक्षेण यस्ताकनछीरदारतुल्याडनु ॥ ६५ ॥ हर्ता कर्ता समस्तजान्याः विचक्षेण पीर अतभम्या
को धेयवत्तः एस्ताकनः काजितुल्याडनु ॥ ६६ ॥ समस्तहयशास्त्रज्ञो बाहनेय्यपराजिता ॥ धेयवत्तः सवेसीतमिलन्याः
तः अन्तःक्षेपो विधियेते ॥ ६७ ॥ सवेद्योः शकोपीरगर्भाः श्रोत्रभयाको बुद्धिवत्तः धेयवत्तः एस्ताकनः अन्तःक्षेपो विधियेते
त्याडनुः ॥ ६८ ॥ ॥ ६९ ॥

गु रु

॥ ६ ॥

अतयवकुलिनानां दयाकुर्वन्निर्गृहं ॥ आदिमधेवशानेयुः नतेयास्पतिविक्रीया ॥ ६४ ॥ स्मृतहशितः कुल
वन्त्रयोजिः कामलापुनः कैले आविग्रहेन ॥ ६५ ॥ परिडतेषु गुणां सर्वः मुखदोषातुकेवला ॥ परिडतज्ञानीक्षेपुः स
वेथो कगुणापदः मुखदोषसर्वैवेगुणाहुंछ तस्कारणाः रुज्जा मुखदोषाः जारणी सेकसाथलिनु ॥ ६५ ॥ परि
तेषु गुणां सर्वः मुखदोषातुकेवला ॥ तस्मात्पूर्वशहशेषुः प्राज्ञेयक प्रप्तेते ॥ ६५ ॥ जानिजनकनः काजमाला
काजमालायापिछः राजाको ३ गुणाप्राप्तहुंछ जसस्वर्गवासः लक्ष्मीवर्द्धिहुंछ ॥ ६६ ॥ प्राज्ञनियोजेमानेयुसं
तिराजः स्रयोगुणा ॥ यसस्वर्गः निवासश्च पुष्कर अधमागम ॥ ६६ ॥ मुखनियोथेमानेनु चयोद्वषामहिपते
॥ अयसश्चार्थनाशश्च नरेकेपतनं कुर्वी ॥ ६७ ॥ मुखकनकाजमालायापिछितिरु ३ दोषप्राप्तहुंछरुः कयाक्या
भन्याः अजसः धननाशः नर्कवासहुंछ ॥ ६७ ॥ तस्माभुमिचरोनित्यं धर्मकामार्थसिद्धय ॥ गुणावंतंनियो
ज्यते गुणाहिनवीवर्जयेत् ॥ ६८ ॥ राजाले एव्यर्थेले धर्मकामार्थवच्छाडनानिमित्ते गुणाः षट् योजिकामाला
पुनः गुणानभयाकनछोदनु ॥ ६८ ॥ यत्कीं चित्कुरुते मृत्येः शुभं वायदिवा शुभां ॥ तनसंबर्द्धराजः सुकृदुक्तैरपि ॥
६९ ॥ गुणावंतकाजमायापिछः अमुभंयु शुभकाजमाः ज्यागरेस्तां पनिलक्ष्मिर्द्धिहुंछ ॥ ६९ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥

७ चा

॥७१॥

यथाहेमपारिक्षेतः तापतादक्षेदनेः ॥ यथापुरुषमप्येवं कुलशिलनकर्मणां ॥ ७० ॥ जज्ञो मुनकोरिक्ष्याः आगे
मापोलिः घनलेठिचिः कातिघोटि हेर्दछर्ः तस्ते गारि मनुष्ये कोपनिः कुलशिल गुणाले पारिक्षा गर्नु ॥ ७० ॥ जा
नव्यप्रेषने मृत्याः बांधवावेशना गमेः ॥ आपत्काले तथा मित्रः भार्या च विभक्षये ॥ ७१ ॥ सेवक आफुन वि
शनुहेर्नुः काममादाप्पूभाट्टे हेर्नुः विपतिमा मित्रहेर्नुः आपतिपडा मा कंगाल हुं दामा स्त्री आफु छ किछे न
हेर्नु ॥ ७१ ॥ भृत्या बहुविधा राजनुत्तमा धर्ममध्यमा ॥ तपनियो ज्या यथा येषः त्रिविधे खेव कर्म सु ॥ ७२ ॥
निकोनिकोः सेवक धौर्दुष्टः तस्मा भला मनुष्ये कनः भला काममा लाडुः मध्ये मकन मधे मे मालाडुः मंदा
कन मन्दे मालाडु ॥ ७२ ॥ आलस्य सुखरं करः सद्रव्य शनि न सठ ॥ असंस्तु मभक्तं च तज्ये द्रुपे नरा धृप
॥ ७३ ॥ अलसिकुशुठाड्याः रिप्ता हां छिचोरोः जुवाया असंतोषिः यज्ञाचा करलाई राजाले छोडु ॥ ७३ ॥
॥ तज्ये स्वामि नमस्तुभ्यः मनुग्र रूप शोभयेत् ॥ कृपया विसेषज्ञः तस्माश्च कृपणाशनं ॥ ७४ ॥ अतिग्रह
जा कपीने छाडिनु कृप राजापनि छाडिनु काज निको न निको भगि न जान्या राजा कन पनि छादिः दिनु ॥ ७
४ ॥ वास भार्या सुतो मुर्ख प्रघको वाचि चारक ॥ निस्नेहो बंधुवर्गश्च तज्ये दस्य महसुख ॥ ७५ ॥ प्रिति
हिन भया स्त्रीः मुर्ख छोरा अहया को कामगर्भाः सेवक एतिथोक कन छादि दिनु दियापछि सु

॥ ७५ ॥

गुरु

॥ ७५ ॥

७५

नकश्चित्कस्येचिन्मीत्रं नश्चित्कस्येचिस्त्रिय ॥ कारणां देवजायेते मित्राणि रिपवस्तथा ॥ ७६ ॥ कैसेको कोहिपि
यारोछैनः कैसेको कोहिपिरोशत्रुपनिछैनः कार्य कारणमा सत्रुपनिहृच्छन् मित्रपनिहृच्छन् ॥ ७६ ॥ कार्या
थिलभतेलोको नलो कपमार्थकः ॥ वत्सछार श्रेयं ह्यः परित्यजति मातरं ॥ ७७ ॥ आक्राकार्य कोनिमित्त
सर्वे प्रेम दुष्टः धर्मकानिनि कोहिप्रेमछैनः कस्वभस्या दुदथाकापद्धिः गार्हकनः वाछालेछाददुष्ट ॥ ७७ ॥
॥ कुतो वेशकिोनिन्द्याः आरुप्रस्ये कुतो रति ॥ कुतस्योभ्यः करिदुस्येः दुर्जनस्य कुतक्षेमा ॥ ७८ ॥ जुवास्या
छिनाया छिनाया कनतिन्द्यालादेन संतोयनधारतिहृदैर कंगालभया सुखकाहो होला दुर्जनक्षेउमाह
देन ॥ ७८ ॥ तस्करस्ये कुतो मान्येः दुर्जनस्ये कुतक्षेमा ॥ व्यस्यास्त्रीनां कुतस्नेह कुतसत्यंचकामिनो ॥ ७९ ॥
चोरलाई मानहृदैर दुर्जनक्षेउमाहृदैर वेस्याक्षेस्नेहहृदैर स्वाक्षिछेदुरहं देन ॥ ७९ ॥ दुर्वलस्ये
वर्लराजा बालानां रुधिरवर्ल ॥ चोराराणां मनृतवर्ल ॥ ८० ॥ निर्वलीयाको वलराजा बालवको वल
रुनु मुखका वलनवालिरहनु चोरको वल लबारकुशगर्नु ॥ ८० ॥ अनाथाणां दीप्राणां बालावि
तपन्नीनां ॥ अभ्याय परिभूतानां सर्वथा पार्थिवोगति ॥ ८१ ॥ अनाथको करिदुको बालवको
बुछाको अंजायेलेमारि राखेको सतिकावलराजा अरुछैन ॥

व चा

॥८॥

आशितस्येर्थाहितस्याशुभिरत्रा शितस्य च ॥ हृदस्येखकदग्धस्य सुहृद्वर्शनमोयधं ॥
८२ ॥ रोगिकनः धननासभयाका कन शत्रुलेदुःखदियाका कन हृदयमा शोकलेपोले
काकन सतिजनाको ओषधि दृष्टमित्रहंत ॥ ८२ ॥ आनुरेसेसरोप्राप्तिः दुभिक्षेडात्र
विग्रहः ॥ राजदाश्मशानेच यति हृति स या भवा ॥ ८३ ॥ रोगिभैरुह्यामाः वेशनिभैर
ह्यामाः घान नपायाः शत्रुशितविग्रगीरहं कामा राजदारमा इमशानमाः जोआकुमि
८४ ॥ सोभाईभनुः ॥ ८३ ॥ भावशुद्धि मनुष्याः ज्ञातव्य सर्वकर्मसु ॥ भावेनचुंविताकांता
भावेन दुहितानम ॥ ८४ ॥ मनुहुरुकाक्यहीकार्यगर्डाभाः भावले शुद्धि कश्च भन्याः श्री
कामुखचुंवनाले गरिष्ठ छेरिकोचुंवनाक्याभावले गरिष्ठ ॥ ८४ ॥ नदेवो विद्वत्पकोष्ठ
पावनेन चमृमये ॥ भावे सुविद्वतेवस्तु साभदाव भोतारं ॥ ८५ ॥ काथमा पतिहं गा
मापनिः मातो मा पति देवताधेन भावनाले देवता छन तस्य अर्थ भावनाचाहिं छन ॥ ८५ ॥
शिष्यानां देवताचार्याः ज्ञाता मां चाय्य देवता ॥

गुरु

॥८॥

देवता. पिताभर्त्याः ब्राह्मणो जने देवता. ॥ ८६ ॥ शिष्यको देवता गुरुः गुरुको देवता ज्ञाता ८
स्त्रीको देवता आश्रय गुरुः. सर्वे को देवता ब्राह्मणो ॥ ८६ ॥ विप्रपत्न्ये अथा वहिः माचार्य
पत्न्ये देवता. ॥ पृथ्वी पत्न्ये अथा माता. मित्र पत्न्ये अथा सुता ॥ ८७ ॥ ब्राह्मण कनः अग्निर्ह
मानु. गुरु कन देवता है मानुः आमा कन पृथ्वि है मानुः छोरा कन मित्र है मानु ॥ ८७ ॥
गुरुमि द्विजातिनांः वर्णानां ब्राह्मणो गुरु ॥ पतिरेको गुरु स्त्रीणांः सर्वस्याभ्यागतो गुरु
॥ ८८ ॥ ब्राह्मणको गुरुः अग्नि चोरे ज्ञानको गुरु ब्राह्मणः स्त्रीको गुरु स्वामि सर्वेको गुरु
भ्यागतो ॥ ८८ ॥ उत्तमस्योः मित्रास्येः निचो विगृहमागता ॥ पुजनीयो यथा मायः सर्व
स्याभ्यागतो गुरु ॥ ८९ ॥ उत्तमभया पतिः निचा भयापतिः शुभ्यागत माया पक्षि पुजागर्तु
देवता पुजयन्त्या भृत्या दोनन पुजयन् ॥ शुद्ध पुजोपहारेणः विप्रामवर्द्धनं ॥ ९० ॥ भावना
देवता पुजागर्तु. सेवक रिशु. उपकार गी ब्राह्मण गी हं हु. नमस्का गी ॥ ९० ॥ ६ ॥ ६

बु चा

॥६॥

धर्मस्ते मूलराजाः शपो मूलब्राह्मणः ॥ ब्राह्मणो पुज्यते तत्र धर्मसमाप्तम् ॥ ६१ ॥ राजा को मूल
धर्म ब्राह्मण को मूल तपस्याः ब्राह्मण आदर गरी जाहां पुजा गर्ह नुः ताहां धर्म रहं छु नु ॥ ६१ ॥
॥ आचारा फल ते धर्मः आचारा फल ते धनम् ॥ आचार फल माप्नोति स्या चोरा ह्यते लक्षणा ॥
६२ ॥ निमने छु गरी धर्म फल छु ने मनि छु धन पनि हुं छु ने मनि साग पास वै फल पाजी
छु ने मने छु गप्पा भल छेन पनि जानु छु नु ॥ ६२ ॥ भोज्य भोज्य जन शक्ति श्रः एति शक्ती वरशि
य ॥ विभवे डान शक्ति श्रः नाल्य पस्प पद्म फल ॥ ६३ ॥ धानु वे स्तुः धान को सामर्थ पनि छु नु
धन पनि छे छुः दान गर्ना को पनि सामर्थ छुः स्वाधी सुन्दरी छुः भोगः गर्ना को पनि सामर्थः ए
ति थोरै तपस्या ले पाडे नः ॥ ६४ ॥ बलि चैव चो धर्म मनि ने वलु जिवित ॥ फलानां भपि पक्वानां
सास्वतः तपने कुर्वी ॥ ६४ ॥ बाल्ये दे वि धर्म को चर्चा गरी रहनुः यो शंशार अनित्य छु क्यम भोग
फल फल्यो काय सुदिन माय सुलाभ नि धाहा हुं दे नः ॥ ६४ ॥ सद्भने न होत धर्म को धे नेव

वहतप ॥

गुरु

॥६॥

अष्टे शाहते उपार्जः प्रसादेन ह्यनकृते ॥ ६५ ॥ अहंकारिले धर्म के सम हं ह्यः शिले तस्या कोना
शहं हः दृढ न भया को ले जान हं देन गुमानि भया पसा को शास्त्र पत्तिमाशिं ह्यः ॥ ६५ ॥ अदिने
गोता हो मोः हता भक्ति रसाधि का ॥ उपगार्या हता कन्या स्वार्थे पाक हता क्रिया ॥ ६६ ॥ आ
गोन ताप को होमः मता गप्पा को व्यर्थ है ह्यः साधिन भै कन या या को अन्न वाया को अ
न्न पति वे र्था हो दोहो रिख च लिकन कन्या दान गप्पा को पति वे र्था होः भाफ्रा निमिमे
पका या को पाक पति वे र्था हो ॥ ६६ ॥ दाहि दु व्याधि दुःखा नि वध न वे सता निच ॥ अ
दातु फल सेतानी तस्मात् दानं फल स्पेक्षते ॥ ६७ ॥ पूर्व जन्म माडान नगप्पा को फल दा
रि दुहं ह्यः वन्धन पाडु ह्यः तस्कारणा दान धर्म गर्नु पछ ॥ ६७ ॥ पुत काई वधाने युः पुत्रिकाई
वर्जतुयु ॥ ताई शास्त्रे मनु ये युः यच धर्म वहि कृता ॥ ६८ ॥ धर्म मा रति न भया को मनु मे क
सो भन्या धान का घणता जसोः जेनु मा पुत लिज सो भंनु ॥ ६८ ॥ नाजि स्तु पति का ह्यः
जो नजराणा चेमा दधि ॥ नात के शः भूताना तयु शाना मलोचना ॥ ६९ ॥ ह्यः ॥ ह्यः ॥ ह्यः ॥

बु चा

॥ १०॥

करि काठ बाल्या पनि अमी संढा बहू देन. कति जल भिस्पा पनि समुद्र संतुष्ट हुँ देन. कति
पानी भस्पा पनि जम राजा संढो बहू देन. कति पुरु खेले पनि स्वास्ति हरू संढो बहू देन ॥ ६
॥ त्येज्य दुर्जन शासं सर्ग. भज साधु समागमम् ॥ कुरुपुरादे महोरात्रः स्मार् नित्यं मरिते
तां ॥ १०० ॥ यो ह्यंसार अथि रहो भगि जानि दुर्जन कन संग छोडनुः साधु संग संग गर्नुः
रात दिन धर्म गर्नु ॥ १०० ॥ ईति श्री चानके प्रथमोऽध्यायः ॥ ~~ईति श्री चानके शास्त्रे संग्रहे प्रथमोऽध्यायः समाप्तः~~
॥ १ ॥ शास्त्रार्थ चक्षुषा विद्वान् नो मुनिरिति चक्षुषा ॥ विप्र इतराचार चक्षुषा ॥ १ ॥ जानिको आ
शास्त्र हो राजा को आद्यान्याय निनि हो ब्राह्मण को आद्यावेद हो अरु जात को आद्याचार विवा हो
॥ १ ॥ राजा धर्म शि धर्मज्ञः पाप्य पाप समागमम् ॥ राजा नो दुनी वत स्याः ज्यथा राजा तथा प्रजा ॥ २ ॥
राजा धर्मात्मा भयाः प्रजापति धर्मात्मा हुंछु न. राजा पापी भया प्रजापति पापिष्ट हुंछु न. तस अर्थ
राजा भलो हुनु पर्छ ॥ २ ॥ उदे मसाहं शं वृथ्वा वलवुद्धि पराक्रम ॥ खडे त्येय स्पेति ह्यति तस्ये देव
पिसकित ॥ ३ ॥ साम सदान भेदक्रम वलवुद्धिं यी पराक्रम एति ह गुण भयाकाः मनुष्ये देवि

गुरु

॥ १० ॥

देवतापनि संकां मादछुन ॥ ३ ॥ सामडा भेदेन कर्मन च वलेन च ॥ सर्वसुसडा शत्रुः धातनियो नाधुप ॥ ४ ॥
सामदानु भेदगारि बलवसुताईपनि राजालेशत्रुनामगर्नु ॥ ४ ॥ पात्रे त्यागा गुणो रगि भो परि जै शह ॥ शास्त्रवा
रगो यो धो नृपते पचलक्षेन ॥ ५ ॥ प्रात्रे हेरि त्यागर्नु गुने देवि खुशिरुनु आफ्र परि या वातु लो गरि या
नु शास्त्रजातु श्रुतु स्मृति ५ पाच गुन राजा को लक्षेण हुनु ॥ ५ ॥ ५ त म प्राणि प्राते रा भोग भेदे ते यो
जयोत ॥ लुद्ध मर्थ प्रादाने त समतुल्य पश क्रमे ॥ ६ ॥ बडामनु ये लाई न मस्का गरि हात लिनु अराकन
पश क्रमे ले हात लिनु ॥ ६ ॥ आत्मा छिदु परं द जाः भिद आः छिदु परं स्पच ॥ गृहे कर्म इवाङ्गानी य
र भाव च लक्षेयत ॥ ७ ॥ आफ्र दुःखः अर्का कन हुनु अर्का कन दुःख आव फले कु गई दिनु अर्का को दोष
का कुरा गुप्त गरि राखनु ॥ ७ ॥ मन शाचित्ये कार्य वच शा वचन प्रकासयेत ॥ मंत्र लेखेन गुछात्मा कार्य
मिद्धि श्र जायेत ॥ ८ ॥ कोहि कार्य मापनि मन ले चित्ता हुनु वचने ले प्रकाश प्रकाशन गर्नु मंत्रै गुप्त
गरि राखनु तस्का र्य मिद्धि हुं हुनु ॥ ८ ॥ उपकार गयेत न शत्रु न शत्रु मुद्रै र ॥ पाद लज्जि करे स्थेन कण्ठ के
न च कं राठ क ॥ ९ ॥ उपकार ता शत्रु ले गसापनि हुं छु के सो भत्या काछा विज्या को कोछे ले जि कीं छुनु ॥ ९ ॥

बु वा

॥१११॥

बहे दमित्रस्कंधेनः पायत्कार्यः वियर्थयः ॥ तथैवमागते कालेः भिद्धान्तः पतमिवाश्मनि ॥ १० ॥ आफ्र
विमतिमाः शत्रुकनपाणि काळमाचहाडु पछः आफ्रकार्य पुष्पा पछिः फुर्याकोः गाग्रिमिल्काड
जाहे मिल्काडु ॥ १० ॥ कतुक्रुस्तहोः मधुरं किं न भाषितं ॥ मधुरं वद कट्याणिः लोकोयं मधुरं पु
यः ॥ ११ ॥ हे जिह्वा मधुरवचनबोलः छिचोरो वचनः नबोलः केन भन्याः मधुरवचनबोल्याः सर्वको
वियारो हुं छु ॥ ११ ॥ जिह्वोग्रवशेतलक्ष्मीः जिह्वोग्रमित्रवान्धवा ॥ जिह्वोग्रवन्धनश्चापिः जीह्वोग्रम
रणं कुरुवं ॥ १२ ॥ लक्ष्मीपतिजिह्वाकाटु म्नामावशपाको छु ॥ इह मित्रपतिजीधुं माछु ॥ मरणा
पतिजीधुं माछु ॥ १२ ॥ अग्नीदोगरद्व्यैवः मधुपतिर्द्विनापहा ॥ क्षेत्रदाणपहारिचः वन्देत्पे
आतगईन ॥ १३ ॥ कागोसत्कर्तन्याः वियधुवाडुन्याः मुर्कापुर्णाहर्न्याः धनहर्न्याः कर्ताहर्न्याः
स्त्रीहर्न्याः स्त्रीहर्न्याः स्त्रीहर्न्याः स्त्रीहर्न्याः स्त्रीहर्न्याः स्त्रीहर्न्याः स्त्रीहर्न्याः स्त्रीहर्न्याः स्त्रीहर्न्याः
सनेः जिह्वासियाः तत्रवृत्तुहाः हावभवे ॥ १४ ॥ यस्मागर्वा आयिनराः वेदात्रेले पां भयाका ब्राह्मणा
भयापतिः मायापतिपापलाग्दे ॥ १४ ॥

गु रु

॥१११॥

रायुपालयते नित्यं धर्मपालय रायना ॥ निजिते परस्मै न्याः पतिधर्मलेयेत् ॥ १५ ॥ राजाले सदा
 सत्यधर्मः गेदे राज्यपालनागर्तुः शत्रुजितिकन धर्मले प्रजापालनागर्तुः ॥ १५ ॥ पुष्पपुष्पः विचिवं
 नीः ॥ मुलछेनः शाकारयेत् ॥ माताकार्श्वं गानीः यथाजाति सारता ॥ १६ ॥ राजाले मालिनि
 जलोहुनुः कम्भभन्या चाहिडोफुलतिपनुः वानडुवेलनुः तस्मै राजाले प्रजाहाथिद राडगर्तुः ॥ १६ ॥
 ॥ अरिभिन्न भुदासिनः मध्येस्थे स्थविं गुरु ॥ योनवुद्धा निमडात्माः सच सर्वं च मेसीति ॥ १७ ॥
 ॥ यो शत्रुयो मित्रु यो दुदासिनः यो मध्येमः यो जेष्टः यो गुरु भगि व्यवहारगर्तुः शत्रु मित्रु को विचा
 रनगर्तुः नाहिं छुत् ॥ १७ ॥ अनाय व्यचकर्ता च अनाथक ही प्रिये ॥ आतुर सर्वभक्षि च नरसा
 ध्रुविन स्पेति ॥ १८ ॥ आतुरे हीर्य च गर्तुः राजान भया को देशमा ऊकरा गर्तुः रोगि हुंदा सर्वभ
 क्षि गार्तुः यति चां देना सिं छुत् ॥ १८ ॥ कां का किं मित्रां शीः को देशः को व्यया गमौ ॥ कस्यां हुं
 काच मे शक्तिः रिति चिन्ता मुहुं मुहुं ॥ १९ ॥ काले भन्या को क्या होः मित्र भन्या को क्या होः देश भन्या को
 क्या होः मे को हुं मेरा सामर्थ क्या हो भनि वारं वारं चित्रनागर्तुः ॥ १९ ॥ सिंहादे कं व को दे कं शिखे च

वृ चा

॥१२॥

त्वारिकुक्कुतात् ॥ नाये सायचं सिंक्षेच्चः षट् भुज्यः स्त्रिदाभात् ॥ २० ॥ सिंघको १ कगुगालिनुः वकु
लाको १ यकगुगालिनुः कुबुराको ४ गुगालिनुः कामको ५ चगुगालिनुः ककरको ६ गुगालिनुः गडा
हाको ३ गुगालिनुः ॥ २० ॥ प्रभूत कार्यं मत्पेवाः योनतु मेधति ॥ सर्वो यत कार्यं सिंहादे कं विधिय
ते ॥ २१ ॥ केहि कार्यं गत्या सिद्धं नगरि न छोडुं यो १ गुगालिनुः सिंहाको १ ॥ २१ ॥ इन्दी यानितु संमः वक
वत्पशिदो नरः ॥ कार्यं कालो पपनानिः सर्व कार्यं निशाधक ॥ २२ ॥ वकुमे जा निमनु ये लेः आफु
कार्यं सिद्ध नहुं ज्यत्ः सात भौरहनुः कार्यको ओ सर पयाधिः सर्व कार्यको शाधनागनु यो १ गु
नव कुलाको लिनु ॥ २२ ॥ प्रागुत्थान च युद्धं च सवि भाग युयु स्त्री य ॥ भाग क्रमे भू वित शिष्य
चत्वारिकुक्कुतात् ॥ २३ ॥ चौदै उथनु १ शत्रु सिताजुद्ध गनु २ दज्जु भाई वरा वरा वातु ३ स्त्री संभो
गनु ४ एति गुगालिनुः कुबुराको लिनु ॥ २३ ॥ गुप्तं मेधनः कुतत्वं काले वा धव संग्रह ॥ अप्रमाद स
धूर्तश्चः पंचशिष्ये च वा यसात् ॥ २४ ॥ मधुन गुप्त गनु १ धूर्त हुनु २ दज्जु भाई संग्रह गनु ३ अहं
कीर हुनु ४ दज्जु भाई संग्रह वस्तु ॥ एति ५ चतुर कागको लिनु ॥ २४ ॥ जिह्वा शिवात्प संतुत्यः सं
तुष्ट मुति दुसि प्रवेतन ॥

गुरु

॥१२॥

स्वामिभक्तश्च भूयः खेदेत्येस्वान्तो गुणः ॥ २५ ॥ भयादरेयानुः न भयाथोरै भयापनिसे
हो भैरुनुः २ चोदे सुतनु ३ चोदे ५ थनु ४ स्वामिभक्तुनु ५ सुरो हनु ६ एतिगुणा कुरु
रकोलिनु ॥ २५ ॥ अविभातवेह भूयः सितो हन चन विन्नेत्ये ॥ सुसेतु हः भवो नित्यः वि
शि शिखे च्छ गदे भात ॥ २६ ॥ न वि सार्ह भारि वोकनु चिस्व टा तो न मं भु २ थोरै भया प्रनि
संतो व हनु एतिगडा हा को गुणालिनु ॥ २६ ॥ विश सते गु राप्रो क्तये यस्तु कृष्णो द्विचक्षेन
॥ सज्ये व्यतिरि प्सु सं वीरु विजय च भविष्येति ॥ २७ ॥ एति २० सगुण जस्मनु ले लिया को
छः यो वि चक्षे न मनु खेले शत्रु को को नाश गर्ह र जा हा गया पमि जि ति आ ड छः ॥ २७ ॥ मुखा
य मनु व्या नाः सज्ये सत प ते तमा ॥ पार स्पे र प कारि शां पुशो भवति विग्रह ॥ २८ ॥ जानि मनु वे
ले ओ फ्रे मन मा रा व द छ र अः पार स्पे र अर्को अप कारी र गग रा जे दे न ॥ २८ ॥ एको दरा
पृथग्गीर्वा चरंति मा हा न ये ॥ असा धिता विन स्पेति भैरुं दाई पक्षि शां ॥ २९ ॥ २ कपाल
यक पेत भया को भैरु ना प क्षि मनु नु मा र हं छ न

व चा

॥१३॥

रुकरागीर मरिजो न्दुः तस अरु कडान गनु ॥२८॥ वेस मे शति दुर्वेतिः येन क नापि संगतः ॥
 रुको वाद र गोपुष्टेः पुरा दा शः र्थि र्थ था ॥३०॥ विषति पत्न्या पछि शाना जा त शेउ प
 ति भोज नागीरः नानु पछुः श्रीर मच न्दु कनः गा हो पदाः भालु वां दः सा धालि ली का सा ध्या
 था ॥३०॥ दुल्ल सा गां ति र्गोः सम ग्रं वा न रं वले ॥ अ भूत पुर्व रं मे शाः सेतु वं ध श्र जाय ते
 ॥३१॥ छै रे भया पछि सा गाले पति ठु लो का ग छु र्दुः वा न र स वे वा ठु लो गारिः श्रीर मच
 न्दु ले सेतु वां ध्या था ॥३१॥ यूयं सतं वयं पंचः विशेषं च परे ॥ परै र कम्प मने तु व
 यं पचो न र शते ॥३२॥ युधिष्ठिर राजा ले दुर्व्यो धन राजा शे उः भया ह भाई दुजो ध
 नः तिमि ह रु शये भाई छोः हामि ह रु पा च भाई मा च छु र्दु विशेष गारि र ह्या का छो
 अर्का सित जुहु म्म गन पत्न्याः तिमि शये र हामि पा च भाई छु र्दु ॥३२॥ हित्वा भित्वा
 चर्मा शिः कृत्वा वै रि म शो त कं ॥ जा रा सम ता यां ति य परं पर एव स ॥३३॥ आ फ्रा दा
 न्दु भाई कुनः

ग रु
॥१३॥

जकारागुरुतापतिः निदानमाः आफु आफै हुं छुः विरानु विरानै हुं छु ॥ ३३ ॥ चित्रा
जोर मनुष्याणां अभ्यासमपेक्षया ॥ ३४ ॥ असौ भाग्यज्वरस्त्रीणां वस्त्राणां मा
तपोज्वर ॥ मनुष्येको ज्वर चित्रा हो घोडाको ज्वर आपत हो स्त्रीको ज्वर असौ भयो
हो वस्त्रको ज्वर घाम हो ॥ ३४ ॥ अधाज्वर मनुष्याणां मन धवावाः जिनां श्वरा ॥ मि
थुन ज्वर स्त्रीणां मन्त्राणामेथुन ज्वर ॥ ३५ ॥ ठेरे हिड न्या मनुष्ये वा वुछो हुं छु नः न
हिमाको घोडा चौदेवु डा हुं छु नः संतो वन भयाको स्त्री चां वुछि हुं छु नः संभोग भया
को घोडा चां देवु डा हुं छु नः ॥ ३५ ॥ कछा विरति पराधिनो कछा वा सो गिरा श्रया ॥ भू
तबु वीर्थ संयुक्त सर्व कछा विरिद्रुता ॥ ३६ ॥ अर्का काच्यु धिन मा रहन पत्या
कछ हो आश्रय न हुन्या पति कछ हो अधि महा धरिः वद्धि कंगाल भयाको तोप
निकछ हो कंगाल सर्व कछ हो ॥ ३६ ॥ अर्थितो व्याधितो मूर्खः वा वासिप

वृ चा
॥१४॥

रमेवकः ॥ जिवितोपि मृतपंचः पंचैत्यः दुःखः भागिनं ॥ २७ ॥ सदाधनतुल्याडनु
सुतागर्भाः सदाकोशेति पूर्वः सदाकोपादेशिः अर्काकोचाकर यतिपाचुनगा
जिउदावगि मयाजतो हुंकर ॥ २८ ॥ अहिरंशुः मुदासिनः गृह्णो रसवर्जित ॥
प्रतिकूलः कलत्रं च नरकस्थाः पिपरोविधिः ॥ २९ ॥ सुर्वर्ग आदि दुर्गः नभसाको
गृहस्थलमाः गाई नभयोको घरः प्रिति नभयाको श्री सुतिनर्क तुल्ये भन्तु ॥ ३० ॥
सुलजंघो यदार मो लक्ष्मन सदगामिणि ॥ धर्मकेशः पदासिता न दोन दुःख
भागिनः ॥ ३१ ॥ श्रीरामचन्द्रकाः जो घटुला थिया लक्ष्मणाको हिंड दामाः श
दुंध्याः शिताको केश धनको थिया तम अर्थ दुःखः पाया था ॥ ३२ ॥ पार्व
परवस्तु पर पान परस्त्रिये ॥ पारस्ये च गृहे वासोः सकस्येपि श्रिय होत ॥ ३३ ॥
अर्काको अश्रयान्ताः अर्का वस्तुताडन्याः परस्त्री गमनगर्भाः अर्काको घर सदा मा

गुरु
॥१४॥

न्याः ईशुभयापनिहलुकाहुं छत् ॥ ४० ॥ योपत्रनित्यं मां याति भुक् यातिदिनेदि
 ने ॥ शतं चलं पुष्टयति पदिशक्त समोत्तर ॥ ४१ ॥ अर्काको धर सडाजान्या
 सदाः धानुमन्या पदि ईशुभयाप हलुकाहुं छत् ॥ ४१ ॥ अस्वच्योतिर्द्विविद्वा
 न् असोच्य पुत्रवानर ॥ असोच्योविधुवाणारि पुत्रपोत्र प्रविष्टिता ॥ ४२ ॥ ग्पागी
 भयाः कंगालभयापनि सोकछेत् कोरुगहन्त्या मनुये अशुचि कोरुगतिभया
 का विधुवाभयापनि सोकछेत् ॥ ४२ ॥ विभवा सर्वे पुज्यते तद्वारि शशि दोहिनां
 ॥ पाण्डालोपि न शेष्टे पस्यातिपि पुलं धवं ॥ ४३ ॥ सर्वे लोके धनमो न्यग
 र्छत् मनुष्यकनकोहितेपनि माने गौर्देन धनिबभया चांदालपनि मानां गच्छत् ॥
 ४३ ॥ धनमात्र परधर्म धने सर्वे प्रतिष्ठिता ॥ जिवन्ति धनि नो लोके मृता येत्येध
 नागरा ॥ ४४ ॥

७ चा

॥१५॥

धनिभया प्रहि ह्यभयोस् धनलेहं हतं अर्थधनिजिउदोहो. निर्दुनिमयोकोज
लोहो ॥४४॥ कठि संपन्नापत्रः भ्यतवो पदमाभ्यय ॥ अत्युच्चः शिखरोत्तरे स
त्यवृज्यनपातित ॥४५॥ अतिधनभयापनि. वस्यः कसोभन्याः अग्लो पर्व
तकनः वृज्जुलेखदाल्द ह्य ॥४५॥ काभक्ष्योभक्षेकागित्यः कसु खानि. चोरागी
रां ॥ यस्य भाग्यानु संतुस्ताः कचतस्योत्सवसगृहे ॥४६॥ सर्वभक्षेकनः अ
भक्षेकाहो हं ह्यः सदारोगिकन मुखकाहो हं ह्यः अस्कि स्त्री अंसतोषि ह्य उम्क
नमुखकाहो होला ॥४६॥ सोभि क्षंः कर्षकोगित्यः मुखनित्यं परो गिरां ॥
भाय्या भर्तुवसापस्य. तस्येत्तमित्योत्तवसगृहे ॥४७॥ सुभिक्षेका श्रमार्था
गर्भाः सुविहो. अरोगिमुखि हं ह्यः स्त्रीवस्य ह्यया काधामा. सर्वे मुखहो

सदामंडल हं ह्य ॥४७॥

ग रु
॥१५॥

सर्वपरे वं सं दुःख सर्वमात्मवं सं सुखं ॥ एति द्विः पात्स मोसेनः लक्षेण सुखः दुःखे यो ॥ ४८ ॥ अ
र्काकावसमापुः सवे दुःख हो आकावशर हनु सवे सुख हो सुख दुःख को लक्षेण एति हो ॥ ४८ ॥
सुखस्यानंतरं दुःखः दुःखस्यानंतरं सुखं ॥ सुखः दुःखमनु व्याणाः चक्रवर्तवितर्ते ॥ ४९ ॥ सुख
का अंतरमा दुःखं दुःखं दुःखः का अंतरमा सुखं दुःखः मनु व्यको सुख दुःखः चक्रफिडीं
फिर्द छर ॥ ४९ ॥ वहु भि सुखं सैः घोते रन्पायः अतिवाति भी ॥ दादयति गुणं सर्वा मेघेरिव डिवा
करं ॥ ५० ॥ मूर्खे छै वादु लोभया को थाडना गुणि जाणि कन श्रीसूर्य कन वादल छै पाईं छै
प्र छर ॥ ५० ॥ अं संता सं हतं गेण को न याति धना गति ॥ यो यो पि शो रिड नीह से सया मित्य विधि
यं ते ॥ ५१ ॥ कुजाति सित संग भया पीछे भलो माने स्पनिः कुजाते वो लाई छर कसो भया मुदि
निले दुद वो कि त्या या पनिः मदे हो भनि भन्छर ॥ ५१ ॥ असत सपर्क द्वयेण अधमा याति शांथक

बुद्धि

॥१६॥

॥ सर्गतिमिरदोषगाः समोपिविश्रमायेत ॥ ५२ ॥ असाधुसितसंगत्यापदिः साधुयोगि असाधु
हंछः कस्वभन्याः अध्यागतेष्टे व्यापदिः सम्मवोदोपनिः विसंमोदेयिच्छन् ॥ ५२ ॥ उन्मतेमह
गमेशाः कोतयांति समुन्ततिः ॥ मुद्रातृणां निधोज्ज्वल्यः गुथितैकुसमेसह ॥ ५३ ॥ भलामनुयेशि
तसङ्गत्याः पादिः मेदोपनि भलोहंछः कसोभन्याः फलसित घासउधेलिच्छन् ॥ उपगिशि
माथिरहंछन् ॥ ५३ ॥ किंकीर्योति संपर्कः स्वभावोदुरतिः क्रमः ॥ पश्यामृफलः गध्येस्य कथा
योगाः मृतांगतः ॥ ५४ ॥ भलाकोसंगभयापनिः स्वभावदुष्टेदेनः कस्वभन्या आफभिन्न
कोः कोटलोष्टेदेह ॥ ५४ ॥ सर्कशवसुवन्धेनः मध्येनिमः प्रतिस्थीतः ॥ मधुरक्षिरसजावृतिः
निपुंकिंमधुरायेत ॥ ५५ ॥ साधुरक्षिराः सोपुः दुदमहसदाच्छन् ॥ तैपनीः निमभन्याकोतित्वे
हंछन् ॥ तमअर्थः आफुत्तस्वभावदुष्टेदेनः ॥ ५५ ॥ युक्तकेयुचयाविज्ञापरहेतुशंखनं ॥ कार्य
कोलोचसंप्राप्तेनशाविज्ञानतधनी ॥ ५६ ॥ पुस्तकमालेयाकोविज्ञाः अर्काकाहाकोधनः कार्य

पद्मकिष्किरिमाकामलादेन ॥ ५६ ॥

वाक

गुरु

१६

दुरस्माणि च त्राणि स्नेहानि च बांधवात् ॥ कानाचले रव्यरूपा चः वकाले गोपति ह्यति ॥ ५७ ॥
 वनको फलः टाछाः को भाई इष्ट मित्रः स्नेहन भया को भाई कोः क्या प्रजण ह्यष्टः काज
 माया जिंदैन निष्फल हो ॥ ५८ ॥ अत विदु मनु आशिः इरस्थानी च वान्धवा ॥ कानाचा
 ले रव्यरूपा च ये काले गोपति ह्यति ॥ ५९ ॥ वनको फलः टाछा को भाई एतिकाज मायाई
 देन भिता माले व्या को चित्र काजस्ता ॥ ६० ॥ प्राज्ञा वचन हिन श्रः कर्म हि सा सुन ॥ निस्था
 चेतः जातस्यः भस्म न्या हेतयो यथा ॥ ६१ ॥ अज्ञाणि का वचन न जान्या को काम व्यर्थ
 हो कस्य भयाः वरानि माघे उहा त्याजस्तो भनु ॥ ६२ ॥ छाग युद्ध ऋषि आर्द्रः दंपत्यो कथ
 हतथा ॥ चत्वारि निष्फला यात्रिः प्रभाते मेघ उदरे ॥ ६३ ॥ बोका को युद्ध ऋषि को आर्द्रः जोई
 पाई को रवात् विहान को मेघ जस्तो वेर्थ हो ॥ ६४ ॥ निष्फलां रूपते सेवा निष्फलाति
 चातुरे ॥ दोष शं युक्त शिलस्ये श्रुति विप्रस्यति फला ॥ ६५ ॥ रूपाने को चाकीः रणि

मेथुणाः ऋषि वाह्य राको विदः

ला ४

५ दि

॥१७७॥

वेतिवर्था जान्छन् ॥ ६१ ॥ बलयकृतकुलप्राज्ञो विरूपामपि कन्येका ॥ रूपतिननिचस्येः
 वैवाह्यस्य शहसिकुल ॥ ६२ ॥ जानिजनले रूपमभयापतिः वडाकुलकिंकन्याः विवाहाग
 रुः सुन्दरीभयापतिः निचाकुलकिंकन्याविवहानगर्तु ॥ ६२ ॥ विद्यादय्यः मृतग्राह्ये बाला
 दपि सुभाषितं ॥ निच्यपुतमाविद्या स्त्रीरत्न दुकदपि ॥ ६३ ॥ विद्यमाभयापतिभ
 मृतमिहिलिगुजोगेसन्तो कुरोत बालकभयापतिमुनुः डलोविद्यात निचाक्षेपपतिति
 नुः सामाकुलमाकिभयापतिः स्त्रीरत्नलिगु ॥ ६२ ॥ कस्यद्वेषो कुलानास्तिः वादिताको
 नपिदित ॥ केनव्यसनेप्राप्तभियकस्येतिगंतरं ॥ ६४ ॥ कस्काकुलमादोषेष्टेकुरोगन
 नलाग्वाकोछः दुःखः नपान्पाकोछः लक्ष्मीकस्काघरमाधिरछ ॥ ६४ ॥ दोषपहिगु
 मोप्पसिः निर्गुणाव्यपिजायेते ॥ मुकुमारस्यपद्मस्य जालंभवंतिककेश ॥ ६५ ॥ सर्वे
 दावपनिहंछन्गुणापनिहंछन्ः कस्वभन्यावेसकमलको जालमश्रोछन् ॥ ६६ ॥

अमृतं शिशिवन्तः

चा क

गु र

॥१७७॥

अमृत

अमृतं क्षिरभोजनं ॥ अमृतं गुणवति भाष्यं ॥ अमृतं बालभाषितं ॥ ६६ ॥ जादको अमृत
 अजो हो ॥ क्षिरवानु पणित हो ॥ गुणा कि स्त्री पति अमृत हो ॥ बालको वचन पति अमृत हो ॥
 ६६ ॥ दुर्भभा प्रकृता वाणि दुष्ट भक्तु क्षिति प्रभू ॥ दुलभाव सुहृत् नारि ॥ दुलभ वचनं
 प्रियं ॥ ६७ ॥ प्राकृत भाषा ॥ जे पण कुरा ॥ क्षेमा वत्त राजा ॥ हित का स्त्री ॥ प्रिय वचन ॥ एति दु
 लभ छत् ॥ ६७ ॥ नदिना जान्ह विभ्रष्ट ॥ नारि नाच ॥ प्रतिवृत्ता ॥ नरना नृपय प्राहु ॥ देश
 नायन निवृत्ति ॥ ६८ ॥ नदिमा गगा श्रेष्ठ ॥ नारिमा प्रतिवृत्ता श्रेष्ठ ॥ मनुष्य मा ॥ राजा
 श्रेष्ठ ॥ देश मा ॥ आकु वस्था को श्रेष्ठ ॥ ६८ ॥ छे पुज पौत्र तमा की र्ण ॥ दासी दा
 स ॥ समाकुल ॥ भाषा विरहिता युसा ॥ यथारण्यतया गृहे ॥ ६९ ॥ छे रा नति क्मारी ॥ भ
 यापिणि ॥ स्त्री न भया को धार वने जसो हो ॥ ६९ ॥ सर्वथा मे वरत्नानां ॥ स्त्री रत्न मनुतम ॥
 तस्मात्तदर्थं च याता ॥ सुवत्कारधनेन किं ॥ ७० ॥ कुम्भिले कुटुंब को नाम गच्छ ॥ कुपत्रिले कु
 ल को नाम गच्छ ॥ कुम्भिले राजा को नाम गच्छ ॥ सर्वे रत्न को हुलो स्त्रिरत्न हो ॥ तस

गुडि

॥१८॥

असअर्थः श्रीम भया पति धनको क्या प्रयेजन छुनु ॥ १० ॥ कुशीहंति कुंनारिणः कु
 पुत्रोहंनते कुली ॥ कुमंत्रि हनेपेशजाः राष्ट्रचोरः शान्तये ॥ ११ ॥ कुशीले कुदुम्बको
 नासगर्धनः कुपुत्रले कुलको नाशगर्धनः कुमंत्रिले राजाको नाशगर्धनः चारुजोगे
 को देशाक्षको नासहंछुनु ॥ १२ ॥ श्रीनांदयशहश्रानिः गुणांश्रिणिः महिपति ॥ गृ
 चारः सुतोपतिः मनेपतिनासह ॥ १३ ॥ श्रीको बखहजार छुनु गुणांश्रितिन छुनु क्या
 क्याभयाः धारको रक्षयागर्नु १ छोरापाडुनु २ सतिजातु ३ एतिष्ठ ॥ १४ ॥ वकयकिन्नप
 स्यतिः किन्नभसेवायसात ॥ प्रमदाकिन्नरंमि कुर्वन्त्रीः भक्षेति वाये यसात ॥ १५ ॥
 कविरहलेन देव्याको क्याछः कागलेन क्याको क्याछः शिहले क्यागर्देनः मतुवा
 लाले क्याबोलेन ॥ १६ ॥ पुत्रपौत्रजनं भार्याः पुत्रापंश्रितपुत्रोजम ॥ हितपुत्रोज
 नमित्रं सर्वमात्मा प्रयेजन ॥ १७ ॥ छोराको निमित्त छितुल्याडुनु पण्डितको नि
 छोरातुल्याडुनु हितका निमीत मित्रलाडुनु आफ्रानिमित्तसतुल्याडुनु ॥ १८ ॥

गुरु
चा के

॥१८॥

समुद्राद्वर्गाभूमिः प्राकारं वरांगदहं ॥ नेत्रावर्गादेशाच. रिचावर्गास्त्रीय ॥ १५ ॥
समुद्रकोवेष्टित. पृथिवीकोहो. धाकोवेष्टित. पार्यालहो. राजाकोवेष्टितदेशहो. स्त्री
कोवेष्टित. चीरहो ॥ १५ ॥ नेत्रहानि नवासात्रि. नप्राकारान् रक्षेक ॥ नवंधुनेव
वधोवा. मुसिलनिकिले स्त्रीये ॥ १६ ॥ धाकोधनका प्रधालले रक्षाहुं देन. शिल
वत्तु स्त्रीलेमात्ररक्षाहुं ॥ १६ ॥ नदिपातयत्पतिः. नारियातयेत दुलं. नारिणांच
नयिनांचा. स्वध्वंवल. लितागति ॥ १७ ॥ नदिलेआफुतिरभतकाउछु. स्त्रीलेआ
फुलभतकाउछु. नदिरनारिकोमेकेचलंछु ॥ १७ ॥ लतापार्श्वस्थितं हृसे. भृ
त्पार्श्वस्थितं नृप ॥ प्रश्नार्थं पुरुषं योधिः दृष्टयत्तिनशय ॥ १८ ॥ लहरालेआफु
नजिकको. वक्षसमाउछु. राजालेआफुनजिकको. निकोमान्दछु. स्त्रीलेआफुन
जिकोपुरुषनिकोमान्दछु ॥ १८ ॥ नैवपस्पतीआन्येधा. कामाधौनैवपस्पतिः ॥ न
पस्पति. भडोमत्तो. ह्यर्थित्वनैवपस्पति ॥ १९ ॥ जन्मकोअन्धालेपनिदेवेन. कामा

७ डि

॥१९॥

कामातुरलेपनिदेव्येन अहंकारिलेपनिदेव्येन धनकोसुतागान्ध्यानिदेव्येन ॥१९॥
॥ जिनेमंच प्रसस्येति भाव्याचगतयोचना ॥ एणानुत्पागत भूरासस्यंच गृहमागतः
॥२०॥ अन्नआयाकोपआकोनिको वेसगयाकिस्त्रीनिको छुः संगामंदविषा
आयाकोः स्त्रीनिको अन्नघामापस्याकोनिको ॥२०॥ लक्ष्मिलक्षणाहिनेच कुलीहि
नेसरस्वती ॥ अत्रात्रेभरणानि जीसेवर्षतिवासव ॥ २१ ॥ लक्ष्मिगानुन्याहेउ
किलक्ष्मीः हिनकुलमा वस्याकिसारस्वति धतिथाजात मालयभयाकिस्त्री इंदुले
पर्वतमा घाति पाप्याजलो वेर्षहो ॥ २१ ॥ यस्येभाय्यावीरुपाथीः कस्य रिकल
हप्रिय ॥ उत्तरोत्तरवादिच सज्जनजंजण ॥ २२ ॥ जस्कि स्त्रीविरुपाथी छः स
असीतो वि कल गन्या पुरुषसित उत्तरवाप गन्याः ते स्त्रीका पुरुषचोदेवुठोहं छु ॥
२२ ॥ यस्य भाय्या स्वहपाच भरतारमनुगामिनी ॥ नित्यं मधुरभाषिच साभ्रियान
श्रीयाश्रीया ॥ २३ ॥

गुरु
चाक
॥१९॥

जसकिस्त्रिमुदरि ॥ पुरुषको भन्ना को मान्दे छेः प्रितिवचन बोलाउँ छुः तसस्त्री
का पुरुषः बुढो भयापनिः दिन दिन ठे जुवा नुहुं छुनु ॥ ८३ ॥ यस्ये भार्या गृहे नि तं भु
विचः पारि गर्जितं ॥ तशिदं गात्राणि पन्नमिनीः बहि मागत ॥ ८४ ॥ जसकिस्त्री पुरुषकन कुकुरक
रायो छे कश ॥ ८५ ॥ तस्को पुरुषः हिंउं को कमल मुकदो छेः मुक छुनु ॥ ८६ ॥ यस्ये भार्या गृहे नि
त्यः मोचे बहिन कारिणि ॥ ८७ ॥ तस्ये गात्राणी भुक्त पक्षे यथा शसि ॥ ८८ ॥ जसकिस्त्री लेः आमा
ले नि को गडो छेः पुरुषकन नि को गेछेः तसस्त्री का पुरुष शरीर भुक्त पक्षे को चन्दु मा बछ छा
छे वछ छुनु ॥ ८९ ॥ किं जाते वहु भिपुत्रे स्वसंताप पकार के ॥ वरमे कंकुल स्तं वि यत्र वि
आ भते कुन ॥ ९० ॥ सो क सीटा पादिया धरे छो राभ वाले क्या प्रयोजन हुं छुनु कुल को
अछु एके छो राभ या पनि को छुनु ॥ ९१ ॥ यस्ये भार्या त्रयो पुत्राः बहहि दश धेनव ॥ कल्प काला
वसाने पि नमि यास्ये विक्रीया ॥ ९२ ॥ श्री १ छो रा छो रि २ हल २ गाई १० सेति रुन्ना का घर किना
पौदै ननु ॥ ९३ ॥

३ प्र

॥२०॥

सुख्याव रुब युवा गयामे को यदिवर्जत ॥ ये जेतव्या भवे मे धन निलवाह वमु सतेत ॥ ८८
॥ ८९ ॥ छोरा भया ऐक छोरात गया जाले फेन ॥ अस्य मे धज्ज गया कोर निलो वसा हा हात
गया को पुन्ये छत ॥ ९० ॥ ऐकेन भुक्क व शेरा ह्ये मोने नव हो ना ॥ ह्ये ते न हन सर्व कु
पुत्रे न कुलै यथा ॥ ९१ ॥ भुक्का का ऐक व शे मा आगोला गदा सवै वन दग्ध गछ नु म
ले कु पुत्र ले कुल को नाश ग छत ॥ ९२ ॥ यके तापि भुव शेरा पुष्य पते सुज धिना ॥ वो
सिते तप दनं सर्वा सुपुत्रेण कुल यथा ॥ ९३ ॥ यका व शे मा सुगन्ध फल फल छा स
देवन वशा छत तसे सुपुत्र ले कुल को प्रकाश ग छत ॥ ९४ ॥ अस्य पुत्रो व शाहत्या भा
र्या छ न्यानु गामिनि ॥ विव व्य व्या पिशु तु स स्वर्ग तस्ये महि तले ॥ ९५ ॥ जस्का छि छो
रा छो रि कमा रा क मा रि व स मा छ धन पनि छ तस्को शे र्गे यहि हो ॥ ९६ ॥ य पुत्रो स
पितुर्व शपा सपिता यस्तु को पि का ॥ साम य स्ये विश्वास्य सा भार्या पत्र निवृति ॥ ९७
॥ वावु का व स्ये मा र ह न्या जो छ

चा क

गुरु

॥२०॥

तत्कनकोराभनु. पालन्यापोस्त्याः कन. भनु. जरक्षेउविश्वासरहंछनु. त्योमीत्रहोभनु. आ
फ्रावस्येमाजोछ स्वः स्वास्तीहोभनु. ॥६२॥ धर्मार्थकाममोक्षार्थगां. यस्येकोपिनविप्रते.
॥ अजागरन. रस्वपि. निरर्थस्यतिविते. यस्येजिवन्ति. विप्रस्य. वृक्षमित्रा. पि. पिवांन्धवा. ॥ फल
लेजि. वित्तस्य. आत्माथः कोन जिविते. ॥६३॥ जस्काजिउदा. वृक्षशा. मित्रादि. वांन्धव. जिउछ. स
फलजियाको. तस्कोहो. आफ्राजिउनाको. पालेन. ॥६३॥ सजिवन्तीगुणायस्य. यस्येधर्मस
जिवति. ॥ गुणधर्मविहितस्य. निष्फलतस्येजिविते. ॥६४॥ गुणधर्महुन्यामनुष्य. जिउडोभ
नु. गुणपनि. धर्मपनिनहुन्यामनुष्येमयाकोजसोहो. ॥६४॥ वाचासरस्वतियस्ये. भा
र्यारूपवतितथा. ॥ लक्ष्मीरुपावावतियेस्य. सफलतस्यजिविते. ॥६५॥ जस्काभुवमासरस्व
ती. धरमासुदरिस्वास्तिछ. दानगर्भीकोपनिसामर्थ. लक्ष्मीपनिछ. तस्कोजियाकोसाफ
लछनुभनु. ॥६५॥ धर्मार्थकाममोक्षार्थगां. यस्येकोपिनविप्रते. ॥ अजागरनरसोपि. निरर्थतस्य
जिविते. ॥६६॥ धर्मार्थकाममोक्षेएतिचारमा. एकेनतुत्पाडन्या. मनुष्य. जियाकोनिष्फलछनु. ॥

उ हि

॥२१॥

धर्मसत्यविहितस्ये दिनर्यानि च विकीया ॥ सलो हो कारवस्त्रस्य स्वयं चैव पुजियेते ॥ ६७ ॥ धर्मसत्येः
धर्मसतेन याका मनुष्य आयुवेथा हो कला म्याभाडा विइदमे मिथि छन ॥ ६८ ॥ शत्रोरपि गुनो वा
च्या दोषा वधा वा गुणोपि ॥ युक्ता युक्त वचो ग्रहेः नवाच्यं गुरुगौरवं ॥ ६९ ॥ गुणको कुरोत शत्रुको
दोषको कुरात गुरुको भयापनि गर्नु कुरामाता गुरुको पनि हीशाप नमानु ॥ ७० ॥ लोकवृद्धतिमेवा
ता शरिर्यकुरंतव ॥ कुत कुशलं निमस्या कः आयुयाति दिनेदिने ॥ ७१ ॥ शंसारलोक पुच्छन्ति मि
को भन्तु नः अहो आश्चर्यः प्राणिकनः क्वा कुशल कुशल छ दिनदिन आयु धद्द जान्द छ ॥ ७२ ॥
७३ ॥ अकर्तव्यं न कर्तव्यं प्राणो कुराठ सतो अपि ॥ कर्तव्यं मेव कर्तव्यं प्राणो कुराठ गते अपि ॥ ७४ ॥ न
गर्नु काम प्राण छु त्पापनि गर्नु गर्नु काम प्राण छु त्पापनि गर्नु पछ्छ ॥ ७५ ॥ ~~इति श्री योगेश्वर उपाध्याय~~
~~विरचिते श्री योगेश्वर उपाध्याय विरचिते योगेश्वर उपाध्याय विरचिते योगेश्वर उपाध्याय विरचिते योगेश्वर उपाध्याय~~
काले च मित्र विगृह ॥ कार्य कारणा माश्रीस्य काल क्षेप शिद तयेत् ॥ ७६ ॥ बेलो हरि शत्रु शित पनि मि
लनु पछ्छ बेलो हरि मित्र संग पणि विध गर्नु पछ्छ कार्य को हेतु विचार गणि जाणि सज्जन ले समये

गुरु
चा क

॥२१॥

॥२१॥

कालत्रयतिभूतानि कालसंहारत्ये प्रजा प्रजा ॥ कालमुत्तेषु जागर्ति कालो हि दुर्तिक्रम
॥ २ ॥ काले तेषां शिकन पका उद्यः काले तेषां हर्षा गच्छन् सुखापदि कालगिरि हच्छन् ॥ २
॥ कालत्परो हते विजेः फलकालात्पवर्द्धते ॥ कालात्पवर्द्धत्प सृष्टिः पुन कालो हि सं होत ॥
३ ॥ काले विजरोपद्यन्ः काले तेषां फला उद्यन् सृष्टि हं हारपति काले तेषां गण उद्यन् ॥ ३ ॥ अरि
त्वा भूमि रापश्चः नृणां काल माहृत ॥ सर्व संहारत्ये काले सत्त्वाः काले महतर ॥ ४ ॥ आका
शदिशा यद्विचल चतुःसूर्यः अग्नि वायु ईशैवै काले तेषां हच्छन् ॥ तस्य अर्थ काल तु लोद्य
॥ ४ ॥ किं कथेतिः आश्च श्रोता यच्च न विज्ञेते ॥ नृप क्षपतक ग्रामे राजकीं कीर्यते ॥
५ ॥ ओटा न भया कोटा उमा वक्ता को ववा प्रयोजन ईच्छे नंगा को देशमा धो विवेका
व्याप्रयोजन ईच्छे ॥ ५ ॥ कदली वन मध्यस्थो बहि मेद पराक्रम ॥ अविवेकि जनस्था
ने गुणा वान्दी कीर्यते ॥ ६ ॥

गो

५६

॥२२॥

केशकावनमाजसे आकोशतीहराईछः तेसे अवेकिमासखेई गुरिजको केहिलागेदेन
॥६॥ प्रलयभिन्नमर्थादा. भवन्तीकिलसागरा. ॥ सागराभेदमिच्छंति प्रलयपिगसाध
प्रलयकालमा समुदुलपशि मर्पादाछाईछः. साधुहस्तकेले पनिमर्पादाछाईदेन. त
सअर्थ. साधुदुलोहो ॥७॥ मेरुअर्गेतिकल्प्याते मर्थादः सागरस्येच. ॥ प्रतिपन्नमहास
त्वा. नचरतिकडावत ॥८॥ कल्प्यातमा सुमेरुवर्तपनिचंचलहुंछः महापुरुषतके
ले पनिचंचलहुंदेन. ॥९॥ विजेटेस्त्रीयुचात्म्येः विजेत्पवास्ततप ॥ मफयंविजेते
निच्यः ह्यासाधुविजेते ॥१०॥ स्त्रीशेडचंचलहुंछः ब्राह्मणाकोतपस्याकोफलहुंछः नी
चाशेईदिचशेहुंछः साधुशेडदयाहुंछः ॥११॥ साधुसंगममात्रेणा. भवन्तिदेहविक्री ०
या. ॥ उपकारसत्यनापि. दुर्जनकेवगृह्यता ॥ १२॥ साधुशेडहातजोने मात्र. आफुः शीर ९
ग्वापति. दिन्दु. दुर्जनशेडः सयउपकारगवापति. आफुहुंदेन ॥ १३॥ बुधबुध्यानिशा ९

स्त्रानि नाबुधसास्त्रबोयेत ॥

गुरु

चाक

॥२२॥

[illegible]

वीडि

॥२३॥

अरु मनुष्ये धन कोई दया गर्छे नः श्री हरू कोई दया गर्छे नः ज्ञानि हरू कुल कोई गर्छे नः तपसि हरू सोर्ग को
ईष्टा गर्छे नः ॥१६॥ अति लोभे नय सुखे ॥ पापि डाच या क्षतिः नेव साधु बुद्धि
ते ॥१७॥ अति दुःख गरी धन तुल्याउनु अति लाभ लेनु सुख गर्नु अर्का कन पिडा भदि एति साधु छे
छे नः ॥१८॥ अस के नार भेत्ता ज्ञः अकार्य व कारयेत् ॥ स्वल्प कार्य न कुर्या च निष्फल नेव सेवयेत्
॥१९॥ शौले शौल्य मना निकः मोक्ष न गजे गजे ॥ साधवो न हि सर्वत्र चन्द्र न वने वने ॥२०॥ ज्ञानी
रु रुले न सक्या को काम गे नः साधु काम पनि गर्दे नः निष्फल सेवा पनि गर्दे नः ॥२१॥ सेले सले मनानि क्यं
मोक्षि कं न गजे गजे ॥ साधवो न हि सर्वत्र चन्द्र नः न वने वने ॥२२॥ सर्वे पति मा पनि मनि हुंदे नः सर्वे हा
ति क्षे गज मोति हुं नः साधु पनि सर्वत्र हुंदे नः श्री ध पनि सर्वे वन मा हुंदे नः ॥२३॥ पर कार्य पु युतात्मा
स्व कार्य क्षिपु साधयोः ॥ मुह कार्य पु वृत्तिः राज कार्य पु विक ॥२४॥ अर्का काः कार्य मा युक्ति गर्नु आ
कल्पा कार्य चांदे सिद्ध गर्नु मीत्र को कार्य माः तन मन गर्नु राजा को कार्य मा पराक्रम गर्नु ॥२५॥ जल
लेवन निचानाः यत्कृतः तन्न दस्यते ॥ अचल मयि साधुनाः शिला लेये वसिष्ठतिष्ठति ॥२६॥ निचाले

गया को काम पनि मोलेः

॥२३॥

गुरु
चाक

ख्याकोजस्तो न देयन्याः साधुलेगत्याको काम दुंगांमालेव्याकोजस्तोः अचलहुंछुः ॥२१॥ मह
तामा पदवेसति आहातामेवसंपद ॥ इतरेषु मनुष्येषु नाप्येते वसंपद ॥२२॥ वडामनुष्य
कनः आपदापनिपद्यन्ते ऐश्वर्यपनिपद्यन्ते अरुमनुष्यकनः आपदापनिपद्यन्ते ऐश्वर्यप
निहंतेन ॥२२॥ शभ्रं लुप्यति चोदत वस्त्रेसेषराचन्द्रमाः ॥ विस्मरामोत्रेण महान्नकसंयुते
॥२३॥ अर्कपत्रले श्रीमहादेवसंदोषहुंछुः वस्त्रशेषलेः श्रीचन्द्रमासंलुहहुंछुः श्री
विष्णुस्मरीसंलुहहुंछुः वडामनुष्यः हातजोनेमात्रसंलुहहुंछुः ॥२३॥ लेखकपा
ठकश्चैव यचांन्याशास्त्रचिंतकाः ॥ सर्वव्यशनिमूढाः क्रियावंतश्चपरिहृताः ॥२४॥ लेखन्या
पाठगर्वाः शास्त्रपूजाः वेशनिमूर्खरुः जोई श्वर भावगर्वापरिहृतहुं ॥२४॥ वारिगज्यं म
श्ववारिगज्यं राजासेवातपोधनं ॥ धीराश्चत्वारिकुर्वन्ति काताराह्वसाहकाः ॥२५॥ व्यपा

शुद्धि

॥२४॥

पारमा. घोडाको व्यापार. राजाको सेवा. जारिा पुरुष गर्छु. कातर पुरुष कमाई गर्छु ॥२५॥
ब्रजेधनाथि. वाणिज्य विजार्थी चवहुं अतं ॥ मनु काल मपत्तार्थि. प्रमार्थि नृपतिं व्रजे यत्
॥२६॥ धन तुल्या इत्या. मनु व्यले. व्यापार गर्नु. विजार्थी को ईश्या गर्नु. जारिा पीण्ड तक्षे इजानु.
छोरा को ईच्छा गर्नु. रितु दान दिनु. मान को ईश्या गर्नु. राजाको सेवा गर्नु ॥२७॥ मुखप
भदलाकार. वाचा चन्दन शीतलं ॥ हृदये कर्तुं संयुक्तः त्रिविध धूलतलक्षणं ॥२८॥ मुखभन्मा.
कमलको फुलजस्तो. वचनभन्मा श्रीधराजस्तो शीतलचित्तमाभन्मा कपत. एति. तिन थोक धूर्तका
लक्षणं ॥२९॥ दुर्जन प्रयुवादि च. विश्वासने सकारयेत् ॥ मधुश्र. वीति जीहोग्रे. हृदिहालाहल
वियं ॥३०॥ दुर्जन मनुवेसित विश्वासन गर्नु केन भन्मा जिना. अमृतपित्तमा विषहुं च्छुत् ॥३१॥
खरसर्प. पमात्राणि. पराक्षि. दुराणि हस्येते ॥ आत्मारोण विलमात्राणि. पस्पन्नपिनपस्यति ॥३२॥
दुर्जन हरु. अर्को को दोष भन्मा. सा सुप्रमाण भयापनि दोष देखिन्छु. अम्का दोष भन्मा विलप्र
मान भयापनि देखेन ॥३३॥

गुरु

चाक

॥२४॥

दर्शनिया शुभे मूर्खा धनवंतः निर्गुणाः ॥ ह्यस्यापि हि दृश्यते किं भुका इव दृश्यते ॥ ३० ॥ धन-
 भयापनि मूर्खः निर्गुणी को स्वभाव कस्तो ह भया पलास को कुल कुल्या जस्तो हुंछ ॥ ३० ॥
 मूर्खोपि यीरु हंत व्यः प्रतक्ष्णो द्विपदपसु ॥ भ्रूयते वाक्य शल्पेन अदृष्टं कंठको यथा ॥ ३१ ॥ म-
 र्वकन छादि दिनु केन भम्पा दुई घटा को पञ्च हो वचन भम्पा वान जस्तो गोडामा भिज्या को
 कांछा जस्तो हि कनुन सकन्या ॥ ३१ ॥ सर्प कुर रवर कुर सर्पात् कुर तरवर ॥ मंत्रो यधिवश स-
 र्वः रवा केनोशां म्यति ॥ ३२ ॥ सर्प पनि कुलः मूर्ख पनि कुलः मूर्ख चां हि सर्प निको कस्तो भम्पा
 सर्पताम चले वस्य गर्नु हुंछः मूर्ख तो किहिले पनि वश्ये गर्नु हुंछे न ॥ ३२ ॥ हस्ति हस्त सह भेरा
 सत हस्त नवा जिन ॥ भृङ्गो नोद सह स्तेरा देस त्यागेन दुर्जना ॥ ३३ ॥ हस्ति देखि हजार हाटा
 कावसु घोरो देखि सय हात ताछा रुनुः अगला देखि दस हात टाछा वसनु दुर्जन देखि दे-
 से त्याग गर्नु पर्छ ॥ ३३ ॥ हस्ति गो कस हस्तेरा कशा हस्ते नवा जिगां ॥ भृङ्ग लघु हस्ते नख

॥ ३४ ॥
 ॥ ३५ ॥
 ॥ ३६ ॥

पु

॥२५॥

हातिकन अंकुशदेखाडु घोडाकनकोईदे वाडु. भृगालाकनलोहोदेखाडु. दुर्जनकनवडुदे वाडु.
॥३४॥ दुर्जनपरिहर्तव्यः शास्त्राक्षरशालं कृतोपिस्मृ॥ मणिनां भूषितं सर्पः किमशौभभयंकर॥३५॥
॥ सास्त्रपद्माको भयापतिः दुर्जनको पासनगर्भः भनिभयापशि सर्पकोयाशनगर्भः दलगेदे हुंछु
॥३५॥ पात्रा पात्रविसेषेण धेनुपन्नगयो ध्येथा॥ तृणानि श्रयते क्षिरः क्षिरान्ते श्रवते विषम
॥३६॥ पात्रकुपात्रको विचारः गाईरु सर्पजैहो घासदिकन गाईले दुददिन्छुः दुददिकन सर्पले
विषदिन्छु ॥३६॥ क्षत्रशत्रुमितिज्ञात्वा नोपक्षेतकदानचा॥ कोले दुर्जन नमायाते तृणास्थवहि
विजयत ॥३७॥ शत्रुजाणि छुभनि छुभनि अनादरनगर्भः केन भयाओ सयागिनासगछुः घासमल
मा थोरै आगोले पशिपोत्यछु ॥३७॥ बाछे के करके देवा अशितिस्मधपिं गले॥ सतकोनचयोदे
चः कुजम्याटं नविन्देते ॥३८॥ ऽरासेड साधिडोष छु केला जुगा छुड अरिदोष छुः कानो
योरातां छुड सयडोष हुंछुः कुजासेड अनत छु ॥३८॥ स्थान भ्रष्टदुश्चारे निस्नेहानी

ग

कि

चाक

॥३८॥

विश्वाससमये कार्य विना समुपगच्छति ॥ ३६ ॥ गाँड को बेलि कपीट यासित विश्वासनगने विश्वासगनाश
 पछे ॥ ३६ ॥ मृत्तूने वमृदुहंति दासरा ॥ नाशाधे मृदुना के विः तस्माति क्षातरो मृधु ॥ ४० ॥ जिाक
 वलाछ सो सा हो कोनामगछे तसमर्थः कमलो ले नमका को केहि छे न ॥ ४० ॥ वेन प्रज्यलितो वही द
 र्हमूलानिरक्षेति ॥ समुलसुमुख्येति चायो घा मृदुशितले ॥ ४१ ॥ वनमा आगोला गपापी छि स्य को
 जरीतरहंछ पालिलेट जेरा सुद्रा उषेलिले जांछ तसम्यथ कबलो देवी ५ रा ५ पछे ॥ ४१ ॥ स्थूल
 स्वमा वलि वर्द्ध कन्या च वलि भायि शि ॥ ५ ॥ वरा शि चक्षेत्रा शि दूरत पीर वजेयेत् ॥ ४२ ॥ दुलो
 रो भया को गोरुः कुरा उठा दुन्या स्त्री किरेला गपा को येत् सति ता ठे वात को दनु ॥ ४२ ॥ रहस्ये
 भ्यजेये भुन्यः परदोषा उकतेन ॥ कलह प्रकृती चैव दूरत पीर वजेयेत् ॥ ४३ ॥ गुप्त कुरा प्रगत ग
 न्या अर्का को चुकरी गन्या रिसाहाः एस्ता कटा ठे वात धपा ५ नु ॥ ४३ ॥ अस्वभक्त गजे मंत्र गाव
 श्रैव प्रमुतिकाः ॥ अथ यात्र पुरोदासि दूरत पीर वजेयेत् ॥ ४४ ॥ वाई वस्त्रा घोडा बहु लाया को

क्षितिः सुखा कपागाँड

ॐ

॥२६॥

दर्वाकोकैतिः सतिताधैवाटछोदनु ॥ ४४ ॥ दुर्जनं वसडा मित्रं यस्वामिरता स्त्रीये ॥ गोजिर्गोवस्त्रजिर्गो
 चः दुरतपीरवर्जयेत् ॥ ४५ ॥ दुर्जनमित्रः पापुरुमितेलेस्त्रीः वीरिः फात्याकोलुगाः सतिताधैवाटछो
 दनु ॥ ४५ ॥ नवीवधस्येः मित्रस्यापि नवीवधेसत् ॥ कदाकुर्वितो मित्रः सर्वगुणे प्रकासयेत् ॥ ४६ ॥ शत्रुमि
 तविश्वासवर्धुः मित्रसितयतिविश्वातगर्नुः केनभत्याः कडाचितमित्ररिसायाः प्रकासगर्ला ॥ ४६ ॥
 नवीवधेदविश्वास्येः नवीवधेनवीवधेसत् ॥ विश्वात्साक्ष्यमुत्पन्नः मुलाशोपितिकृतति ॥ ४७ ॥ अ
 विश्वासिः विश्वासिषेडविश्वातगागर्नुः केनभत्याः विश्वासलेभयउत्पतिहंछः ॥ ४७ ॥ नदिनां
 चनखिनाचः शृङ्गानाचस्त्रयाशिनो ॥ विश्वासेनेवकैर्त्यः स्त्रीराजकुलेषुच ॥ ४८ ॥ नदिसि
 नवासितः सृगालासितः स्त्रीसितः राजकुलसितविश्वासनगर्नु ॥ ४८ ॥ नदितिरियुयवृक्षाः पा
 चनारिः निवाश्रया ॥ ४९ ॥ नदिकोतिरकोवृक्षेः आधारनभयास्त्रीः मन्त्रिनभया राजाः यदि
 धेरेवावदेननु ॥ ४९ ॥ यदिक्षेच्छाव्यं प्रितिः वीशीतत्रनकारयेत् ॥ अतमर्थः प्रयोगंचप

गदिशरद्विज ॥ ५० ॥

गुरु
पाक

॥२६॥

५ विंशोसंसेयेकांये विनोमुपगच्छति ॥ ३६ ॥ गोंडकोथोरिकंपटियासितविंशोसंगप्योनास ५
१५ ॥ ३६ ॥ मृदुनेमृदुहंतौ मृदुनाहंतौदाहारा ३६ ॥ दिनधितिरहोसभन्याले तिनथोकनगर्नु
उवानबेलनुरिदिनु लिनु स्वास्मिसित यकात्तनगर्नु एतितोदनु ॥ ५० ॥ नगचेदुष्टविंशा
सं नकुर्याच्छलविग्रह ॥ आत्मानोपितथाकोधः मित्रवेरिनकाव्येत ॥ ५१ ॥ दुष्टसंगविंशास
नगर्नु छललेज्जगडानगर्नु रिगाहानुनु मित्रसितवेन्पाई नगर्नु ॥ ५१ ॥ कुलयंमंत्रिराजा
नः विप्रंवीप्रियलिपीति ॥ प्रव्रजितंवर्तभ्रष्ट ममेवतिस्पदावुधे ॥ ५२ ॥ अन्याईमंत्रिराजावे
श्याकोयोई ब्राह्मरावर्तभ्रष्टसम्पासि एतिकोसेवानगर्नु ॥ ५२ ॥ कुमंत्रोनास्तिविंशासंकु
भाप्याकुटारीति ॥ कुराज्यनास्तिनिहर्ति कुदसेनास्तिजिवित ॥ ५३ ॥ कुमंत्रिशेठुविंशासहु
देराः कुराज्यमानिहर्तिहुंदेन कुदेशमाचनुछेन ॥ शास्तिमयसडाचोर नासोचक्षुषलियरोम
मजेप्पमहदनासिज्युतकालेजयंतीह ॥ ५४ ॥ चोरक्षेठसत्यहुंदेन वेशपाकोयोई ब्राह्मराक्षो

गी

॥२७॥

सुचिहं देव. मतुवाले ईह मित्रराखे देव. जुवाया संग सति. तिने थोक छेन ॥५४॥ दो वि प्रो वि ८
प्रमणीचः दंपत्योग शा सिखे य ॥ अंतरने द गंत व्यः हर स्पष्ट भस्व ॥५५॥ दुई वासरा का ८
वाल्गः अग्नी का गुरु शि खे का. जोई पोई का. श्री माहो दे वरः पसा हा का. सति का माहु वार
जानु छेन ॥५५॥ लोक यात्रा भयल ज्जा दसि न्य त्याग संलितो ॥ पंथ यत्र न विजेत्ये न कु र्था तत्र
संगति ॥५६॥ लोक जात्र भयल ज्जा. तप स्या दाता. सति तया को देशः बहु यत् ॥५६॥ ना जल
सुकता याति. न वे कल्प वडं कर्त ॥ न नारि स्थिर बुधि स्वा. न मूरर्व सक तं वेदत् ॥५७॥ गा जल से तो
हुं देव. सा स्रजाम्ना शेड फत हुं देव. श्री शेड स्थिर बुद्धि हुं देव. मूरर्व ले सम स्के ति वो ले देव ॥५७॥
रि नखे य ग्रि शे यश्च. व्याधि से य त थे वत् ॥ पुनर्वर्द्ध. यत्प यस्मो. तस्मा ते य न कारयेत् ॥५८॥
अन को से य. अग्नी को से य. व्याधि को शे य. सति को शे य न रा यनु. फेरी २ वरि. आड छेन ॥
५८॥ ईक्षे ग कल ह. कद्. अत मजे पा स्त्रि य. ॥ पीर हा स्ये ग रू थाने. यत्न त पीर वृ जयेत् ॥५९॥
पास्त्री. पधन मुकी को चुकी

गुरु
चाक
॥२७॥

गुरुषोऽहस्त्रिगर्भ एतिजेत्तगीरिछादनु ॥ ५८ ॥ पोरक्षेकार्यहेतारं प्रतक्षेप्रीयोवादिनं ॥ वर्जयेनादशमित्रं विष
 कुभययो मुखं ॥ ६० ॥ पिठियापारि किगारगर्भा साहस्र्याड्याः सप्तो मित्रछादिनु यो कस्तो ह्यभन्या विषको
 धैलामाथि दुदहात्या जस्तो ॥ ६० ॥ कुदेस च कुर्वीति च कुभायो कुनदितथा ॥ कुभेजे कुद्व्य च वर्जयत्
 परिउतसडा ॥ ६१ ॥ कुदेशः कुवृत्तिः कुकाम कुचौरि कुस्त्रि कुदिन कुअन्न एतिजागि जनलेछोऽनुपदनु ॥
 ६१ ॥ दुर्वसियादि रूपशा रं भायतिलोतमा ॥ गोपालि मे शिकापैव वर्जगिया परस्त्रिय ॥ ६२ ॥ दुर्वशिर्भातिलोतं
 तमा मित्रिका अपसरजति मासो भया पति परस्त्री छादनु ॥ ६२ ॥ भक्ता भक्त सप्त पश्ये कार्या कार्य चतुल्य
 ता ॥ सडा कार्य सुसंदेहा भेतव्यं सर्वदा बुद्धे ॥ ६३ ॥ यो भक्त यो अभक्त यो काम यो अकाम भक्ति जान्या
 सदा काम मासंदेह मान्याः सत्ता कन जानिलेछोऽनुपदनु ॥ ६३ ॥ भ्यतव्यं मकुलितानां राजा परो पजिविना ॥
 भेतव्यं जान शत्रुना कृत्वा पूर्वा प्रकारिणां ॥ ६४ ॥ अकुलि देखि राजा देखी अग्या निशत्रू देखि अघि शत्रु भया कासि
 त एति देखि दण्डनुपदनु ॥ ६४ ॥ पादयानां भयं वाट पजना सिरो भयं ॥ पर्वतानां भयं वज्रो जंतुनारि यदो भयं

श्री ५

॥२८॥

नृषकनः वायुको भये हुं छः कमलकनः तु साराको भये हुं छः पर्वतकनः वज्रको भये हुं छः जंतुकनः मनुष्यको
भये हुं छः ॥६५॥ मातायादि विषंडजाः पिताविक्रीयते सुतं ॥ राजाकरोति अन्त्यायं कोमेताता भविष्ये
ति ॥६६॥ आमा ले विषदिदांः वातुलेवेच छु भन्दा राजाले अन्त्याय गदा फसेले रक्षा गर्नु सकेदेन ॥६६॥ यत्र
राजा स्वयं चोरेः समन्त्री सपुरोहित ॥ तत्राहं किं करिष्यामि धनो रक्ष्या गते जय ॥६७॥ राजा आफै चोर भयाको दे
शमा मन्त्री चोर पुरोहित चोर यस्ता देस माक्या लाग्छ न जाहा रक्षा ताहा जय ॥६७॥ विधाता लिखिता यस्य ललोत
स्तेन मालिका ॥ देवपितृ हि सकृदपि संलिया लिखितं पुन ॥६८॥ विधाता ले लेखि याको अक्षर ललाटको देव
तालेपि मेरि फेरि लेख नुशक देन ॥६८॥ कर्मो नहि प्रधानानि बुद्धिना किं प्रयोजनं ॥ पाषाणस्यो कुत न देव भ
विष्यति ॥६९॥ कर्महुलो हो बुद्धिहुलो होईन कसो भन्दा कुगाको क्या बुद्धि छ तस्करो देवता भनि मान्य गर्छ ॥६९॥
॥ कर्मो न्यविप्रधानानि समी कृष्टे अभिगृहे ॥ वसिष्ठ दंत लग्ने जी जान कि दुख भागी रीति ॥७०॥ कर्ममाले रमा
को अक्षर यस्तो हुं छ वसिष्ठ भवि ले दिया को लग्ना मा पनि श्री शि ताले दुःख पाया था ॥७०॥ सातु कुले भवत

कस्मी

गुरु
चाक
॥२८॥

दोषाधिगुणसंज्ञा ॥ गुणापिदोषतायातिः वकीभूते विधातारि ॥ ७१ ॥ अकुले वसुहंदा दोषयतिः गुणः
 हुंछः विधाता वक्रहुंदा गुणापिदोषहुंछः ॥ ७२ ॥ किं करोति नरो ब्रह्म प्रक्षेपमाणा स्वकर्मणा ॥ प्रायेः
 नहि मनुष्यानां बुद्धिकर्मानुसारिणि ॥ ७३ ॥ ज्ञानिभयालेपनिक्यालाग्धः कर्म अनुसारको बुद्धिक्ल
 छः ॥ ७४ ॥ मपसु महतो चित्रं भव्यदुत्पलकोमलः ॥ आयुसुचं महं सैल शिलाघातकर्मसं ॥ ७५ ॥
 ॥ वडा पुरुषकाचित्रं सस्रो हुंछः संपतिसकिंदा विपति पथरजलो साहो हुंछः ॥ ७६ ॥ हस्तस्येभ
 अनदातं सत्यकशठः स्वभूषणं ॥ अतश्च भूषणकर्णः भूषणो किं प्रयोजनं ॥ ७७ ॥ हातको गहनादा
 नेहोः कशठको गहनासये वोलनु कारको गहनाधर्मक हासुनु अरुगहनको क्या प्रयोजन छुनु ॥ ७८ ॥
 चीस्त्रिभूषणश्रीणां दुमानायुष्यभूषणं ॥ स्वद्विभूषणं पुंशः पीतशोभूषणं कर्पा ॥ ७९ ॥ स्वा
 लीको गह सुचित्रः पुरुषको गहना फल फलको गहना आक्रावे पार राजाको गहनां कर्पा हो ॥
 ॥ ८० ॥ नक्षेत्रं भूषणं चन्द्रो नारिणां भूषणपीतः ॥ पृथ्विभूषणं राजाः शिलं सर्वत्रयो भूषणां ॥

उदि
॥२६॥

ताराको गहना चन्द्रमा हो. श्रीको गहना आ कुरा स्वामि. पृथ्वीको गहना राजा. सबैको गहना सिल
हुन्छ. ॥७६॥ महतापरि भव ओछो. ननि चामान मुलमं ॥ कंशा रि पाद घातेन. कालिय स्पे विभूष
ण ॥७७॥ दुलोक्षे ५ अयमान भयापनि. निको. निचा छे ५. मात भयापनि न निको. क सोभन्या. श्री
रुक्मका. पाउले कालिनाग कन. मथन गर्दा. कालिनागको. गहनाको सोभा भयो ॥७८॥ अचि
भुमि गतो. तोय. अचि गारि प्रतिवर्ता ॥ अचि सेमा केरो. राजा. संदो धो ब्राह्मण अचि ॥७९॥ भूमि
मायको पारिण अचि. प्रतिवर्ता श्री. क्षमस्वत राजा अचि. संदो धि ब्राह्मण अचि ॥८०॥ अचि भू
मि गतं त्वं पं यत्र लेपो न विजेत ॥ लेख स्थानं परि त्यज्य ॥ अन्य स्थान अचि अचि ॥८१॥ लेखाको न भयाप
नि. भयाको भूमि अचि. परदेना. पारि भयाको अचि अचि. पवित्र छन ॥८२॥ भस्मना सुध्मेत का सं
ता मुजस्ते न भुज्यति ॥ रजसा सुध्मेत नारि. नदि व्यगे न भुज्यते ॥८३॥ खगनिले का भुहु हुंछ. अमि
लेलेता वो भुहु हुंछ. रजस्वले भे श्री भुहु हुंछ. नदि वेगले सुहु हुंछ ॥८४॥ पितरं त्र. पुरदजा न्या
सूदजा न्महां तसं ॥

गुरु
चाक
॥२६॥

गोषु आत्ममदप्रात् त्वयमेव कुरिष्वुजेत् ॥ ८१ ॥ वावुले अन्नपुरि दिंछुर् आमाते मनशा दिंछुर् गा
 दूले आफु समम दिंछुर् आ फुलेकमाई वल्लु ॥ ८१ ॥ कपिलाक्षिर पोतेन वल्लु शिगनेन च ॥ वेदाक्षेरवि
 चोरणा ससूदनरकं वुजेत् ॥ ८२ ॥ कैलागाई को दुदयान्या वल्लु शिगमनगर्न्या वेदको चर्चागर्न्या अन्दर
 नर्कजान्छुर् ॥ ८२ ॥ ईष्युर् ईर्षि त्वंसंत ह्य कोनिनो शिप्य संकीत ॥ परभागे पगिच खेदेत्येदुःख भागिन
 ॥ ८३ ॥ सवेसित ईष्यागर्न्या दयानुदुन्या सदा असो तोयि भेरह न्याः वडोको धिहुन्याः सर्वत्र संकाशोने
 पशईको भागेपेले जियादुन्या ईछु वडादुःखी हुं ॥ ८३ ॥ सुदुहलेनयो भुक्ते मासमेकं निरंतरं जिव
 मनो भवे दुद्रो मृतश्च न ज्ञायेत ॥ ८४ ॥ वल्लु शाले भुदुको हातबार १ मेहायाया जिदु ज्वाल् भुदु
 हो मया पीछे कुरु इच्छ ॥ ८४ ॥ जनहि शातयारि धतहि न तु भोजनं वस्त्रहि न मलकारं विद्याहि न
 विजोत मं ॥ ८५ ॥ सतत रुन्यास्त्री घेन न भयाको भोज वस्त्र न रुन्याको गहना विद्या न भयाको बालन
 एतिसो भाहुं दे न ॥ ८५ ॥ सभते सति ने पन्ना शा भते बालने तप ॥ सो भते तप मायुको वृशाचर स्वभ

ॐ
॥३०॥

जलमाकसह... भाहुं... बालगा... लिसोभाहुं... जाशिमनुष्यः... गणकोसोभाहुं... शराघातले
शोभाहुं... ॥३०॥ यज्ञास्तवयविप्राणाः... सर्वाणाकलदोसर्वी... पुरुषाशवच... नारिणाः... गंवानेचतृशोत्स
व... ॥३१॥ बालगाकोपु... साह... ज... गर्नु... सूर्यकोउतशाहाकलगर्नु... स्वास्मिकोउतसाहा... पुरुष... गाई...
कोइसाक... घसवोजर्नु... ॥३२॥ अग्निहोत्रं फलं व्यद... शिलवृत्तिफलं श्रुतं... रतिपुत्रफलानारि... दंत
नभूतफलं नंधनं... ॥३३॥ विदकोफलअग्नीहोत्रहुं... पुरानकोफलसिलवृत्तहुं... शिसंभोगन्या
काफल... रतिपुत्रहुं... धनकोफलदानभोगहुं... ॥३४॥ अग्निर्दहंतिनापेन... सूर्यदहन्तीरस्मिन्मि
॥ राजादहंतीदंयेन... तपस्याबालगादेहेतु... ॥३५॥ प्रागोकाटापलेयोल्हः... श्रीसूर्यकाकिर्गालेयाल्हः
छः राजाले... दराउगीरयोल्हः... बालगातस्यागीरयोल्हः... ॥३६॥ मनहाकंश्रुतंमा... सं... करेनमथित
दधि... ॥३७॥ दंतधावतर्ज्या... तुल्येमासभक्षणां... ॥३८॥ नालुकोदुष्यो... मयाकोमासु... हातलेमथ्या
कोहि... तर्जनीदातघोइतु... एतिगोमांसतुल्य... ॥३९॥ नहन्पानं प्रतिदजा... धनमान... नहन्पानं... ॥३०॥

गुरु
वाक
॥३०॥

जयशंकायोरित्यजः भस्मे मास युद्धि स्थिरा ॥ ६१ ॥ आफुले काटु नुछेन. वचनदिनु पनि छैन नहेनुप
मिछेन. एतिगारि मासु याया पनि पाप लागेन ॥ ६१ ॥ चतुसागर पर्यन्त. ओदङ्गा पृथ्वी भिन्नो
॥ नखादेना. पियो मास तुल्यमेतद्दी दुवधा ॥ ६२ ॥ जो मासु बाँदेन. तस्कन. समुद्रात. पृथ्वी
दानगन्याको पुन्य पाउछ ॥ ६२ ॥ न मास भस्मे ते दोष. न भजे न वसेथुन ॥ प्रविर्तिरेव भूतानां
निवर्तिस्सुमहाफलं ॥ ६३ ॥ मासु यायाको भद्रपियाको भैथुन गन्याको पापता छैन. पारु
छो जावडो पूरा पछ ॥ ६३ ॥ अग्नि रायस्त्रि यो मूर्ख. सर्प राज कुला निच ॥ गित्ये मेवो पवा
रेण. शजे प्राणा हरणो यद् ॥ ६४ ॥ अघाणो पारि. स्त्री. मूर्ख. सर्प. राजा. हुनले. सदा उपचा
रि. प्राणा हरणो गच्छ ॥ ६४ ॥ अयं मासं भुयो हर्षा. बालाकं च स्तोदधि ॥ सुभाते भैथुन गि
न्या. सजे प्राणा हरणो यद् ॥ ६५ ॥ अयं मासु पुच्छि स्त्री. बालाकको घाम. वाकले हि. व्या
हानको भैथुन. एतिदुथो कले प्राणा हरणो गच्छ ॥ ६५ ॥ सज्ये मासं धर्त सजे. बाला स्त्री स्त्री

(सोमनाथः)

गुरा

गुरा
॥३१॥

इत्येवकसुताया नयेप्राराका निबद्ध ॥ ६६ ॥ आउमासु साति घेउ तरुगिरवास्ती दुदभाट तातो
 वागिग मयकोरुताः एतिउ थोकले चान्दे प्रारावकाउछ ॥ ६६ ॥ अन्नदछगुराय छ पृष्ठदछ
 गुरायछ ॥ ६७ ॥ अन्नचाही ८ गुरा रोतिमाः ८
 सतिचाहि ८ गुरा दुदमाछः दुदचाहि ८ मासुमाछः मासुचाहि ८ घेउमाछ ॥ ६७ ॥ पंचसिप्रंवि
 नस्येति सतहो तुष्ट श्रयोमर ॥ अविमता अभिमानि चकामिच गुरुदेवितथेवच ॥ ६८ ॥ अतिलोभी
 अहंकारि अभिमानि बहिनार गुरुनिन्दागर्वाः एतिपाव पजताके चान्दे नासहुंछ ॥ ६८ ॥ गो
 भिरिप्रेष वेदेश सतिभी सत्यवादिभी ॥ अलुछोदानसिलेअ सप्तभिर्वा येतमीहि ॥ ६९ ॥ गार्ह
 प्राह एविद सत्यवादि अलोभि दाता ऐतिसातु ले पृथिवीधार नागप्याकोछ ॥ ६९ ॥ असोरव
 तुसंशार मेत अगुछुहंय ॥ काम्पावास सतां सज्जो गंगा भश भयुजनं ॥ ७० ॥ यससंसार मा
 लारवा एकोछ क्वाभन्या कासि वासगुरु साधुसंग वसु गंगाजलपिबु श्रीमाहादेवको

॥ ७० ॥
 गुरु
 वाक
 ॥३१॥

॥५२॥

ASMA ARCHIVES
2448
SILVER HILLS